

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра економічної безпеки, права та соціальних процесів

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: «Механізми державного регулювання фінансово-
економічної безпеки підприємств»**
ШИФР КРБ.ЕП.1. 559А-03-4.3

Здобувачка _____ Пупкова Юлія Василівна
4 курсу ФЕБ
Керівник _____ к.е.н., доц. Згадова Н.С.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту
Рішення кафедри від «09» червня 2026 р., протокол № 11

**Завідувачка кафедри економічної безпеки,
права та соціальних процесів _____ к.е.н., доц. Згадова Н.С.**

Одеса-2026

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ економіки, управління і бізнесу ім. Г. Е. Вейнштейна
Кафедра економічної безпеки, права та соціальних процесів
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма «Економічна та продовольча безпека»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. Кафедрою:

«__»_____2025р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Пупкової Юлії Василівни

1. Тема роботи: «Механізми державного регулювання фінансово- економічної безпеки підприємств» Затверджена наказом від 30.10. 2025 р., Наказ № 599-03
2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 12 червня 2026 р.
Вихідні дані до роботи: Звітні дані про діяльність підприємства ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» за 2023-2025 роки.
3. Перелік питань, які потрібно розробити: *Сутність, значення та законодавча база по напрямку дослідження. Організаційно - економічна характеристика підприємства та аналіз діяльності. Стратегічні орієнтири та перспективи розвитку продовольчої безпеки. Висновки та пропозиції.*
4. Перелік графічного матеріалу: таблиць 21, рисунків 6
5. Дата видачі завдання 30 жовтня 2025 року

Керівник _____ к.е.н., доц. Згадова Н.С.

Завдання прийняла до виконання _____ Пупкова Ю.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми, обґрунтування її актуальності і призначення наукового керівника кваліфікаційної роботи	30.10.2025 - 06.12.2025	Виконанно
2	Отримання завдання на проведення наукового дослідження та підготовка календарного плану виконання кваліфікаційної роботи, затвердження його керівником	07.12.2025 – 24.12.25	Виконанно
3	Збір та узагальнення статистичного матеріалу за темою роботи за період 2023 – 2025 рр.	25.12.2025 – 25.01.26	Виконанно
4	Написання Розділу 1. Теоретичні основи державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств	27.01.2026 – 27.02.26	Виконанно
5	Написання Розділу 2. Аналіз сучасного стану державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств в Україні (на прикладі ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН»)	28.02.2026 – 30.03.26	Виконанно
6	Написання розділу 3. Напрями посилення ролі аграрного сектора у забезпеченні продовольчої безпеки країни	01.05.2026 – 22.05.26	Виконанно
7	Подання роботи на перевірку науковому керівникові та доопрацювання тексту роботи і висновків. Завершення оформлення роботи та розробка висновків і пропозицій	25.05.2026 – 02.06.26	Виконанно
9	Оформлення кваліфікаційної роботи	03.06.2025 – 05.06.25	Виконанно
10	Перевірка роботи на плагіат. Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи на засіданні Екзаменаційної комісії: доповідь, демонстраційні матеріали, попередній захист, подання текстової і графічної частини роботи до е-архіву кафедри та університету	12.06.2026	Виконанно
11	Захист кваліфікаційної роботи згідно затвердженого графіку роботи ЕК спеціальності 051 «Економіка»	22.06.2026	Виконанно

Здобувачка _____ Пупкова Ю.В.

Керівник роботи _____ к.е.н., доц. Згадова Н.С.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Пупкова Ю.В.

Анотація
кваліфікаційної роботи здобувача
Пупкової Юлії Василівни на тему «Механізми державного регулювання
фінансово- економічної безпеки підприємств»

У кваліфікаційній роботі бакалавра досліджено теоретичні та практичні аспекти державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах сучасних економічних трансформацій. Розкрито економічну сутність фінансово-економічної безпеки підприємств та визначено її значення у забезпеченні стабільності господарської діяльності, фінансової стійкості та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Проаналізовано роль держави у формуванні механізмів захисту підприємств від внутрішніх і зовнішніх загроз в умовах воєнного стану, глобалізації та нестабільності економічного середовища.

У роботі досліджено сучасний стан нормативно-правового забезпечення державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств в Україні, охарактеризовано основні фінансові, економічні та інституційні ризики, що впливають на діяльність суб'єктів господарювання. Проведено аналіз механізмів державного впливу у сфері податкової, фінансової, інвестиційної та антикризової політики, спрямованих на підвищення рівня економічної стійкості підприємств.

Особливу увагу приділено визначенню напрямів удосконалення механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств із врахуванням процесів цифровізації, розвитку інноваційних технологій, міжнародного досвіду державного управління та потреб післявоєнного відновлення економіки України. Запропоновано стратегічні підходи до посилення ефективності державної політики у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, спрямовані на підвищення адаптивності бізнесу до кризових викликів та зміцнення економічної стабільності держави.

Кваліфікаційна робота містить: текстової частини – 86 стор., таблиць – 21 шт., рисунків – 6 шт.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, державне регулювання, економічна безпека підприємств, механізми державного впливу, фінансові

ризиків, економічна стійкість, державна політика, антикризове управління, цифровізація, післявоєнне відновлення економіки.

Abstract
of the Qualification Thesis of the Student Yuliia Pupkova on the topic:
“Mechanisms of State Regulation of the Financial and Economic
Security of Enterprises”

The bachelor's thesis examines the theoretical and practical aspects of state regulation of the financial and economic security of enterprises under conditions of modern economic transformations. The economic essence of the financial and economic security of enterprises is revealed, and its importance in ensuring the stability of business activities, financial sustainability, and competitiveness of economic entities is determined. The role of the state in the formation of mechanisms for protecting enterprises from internal and external threats in the conditions of martial law, globalization, and instability of the economic environment is analyzed.

The paper investigates the current state of regulatory and legal support for state regulation of the financial and economic security of enterprises in Ukraine and characterizes the main financial, economic, and institutional risks affecting the activities of business entities. An analysis of state influence mechanisms in the fields of tax, financial, investment, and anti-crisis policy aimed at increasing the level of economic stability of enterprises is carried out.

Particular attention is paid to identifying directions for improving the mechanisms of state regulation of the financial and economic security of enterprises, taking into account digitalization processes, the development of innovative technologies, international experience in public administration, and the needs of Ukraine's post-war economic recovery. Strategic approaches to enhancing the effectiveness of state policy in the field of ensuring the financial and economic security of enterprises are proposed, aimed at increasing business adaptability to crisis challenges and strengthening the economic stability of the state.

Keywords: financial and economic security, state regulation, economic security of enterprises, mechanisms of state influence, financial risks, economic sustainability, state policy, anti-crisis management, digitalization, post-war economic recovery.

ЗМІСТ		
		Стор.
	ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ	10
	1.1. Сутність та економічний зміст фінансово-економічної безпеки підприємств	10
	1.2. Державне регулювання як інструмент забезпечення стабільності та захисту підприємницької діяльності	19
	1.3. Система механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств	28
РОЗДІЛ 2.	АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ (на прикладі ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН»)	38
	2.1. Оцінка сучасного стану підприємства ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» та фінансово-економічних показників діяльності в умовах нестабільності економіки	38
	2.2. Аналіз ефективності механізмів державного впливу на забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН»	45
	2.3. Нормативно-правове забезпечення державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємства ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН»	50
РОЗДІЛ 3.	НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ	57
	3.1. Інноваційні підходи до зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах цифрової трансформації	57
	3.2 Використання міжнародного досвіду державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств	63
	3.3. Стратегічні напрями вдосконалення державної політики у сфері фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах післявоєнного відновлення України	69
	ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	75
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
	ДОДАТКИ	86

ВСТУП

Теперішній етап розвитку економіки України характеризується високим рівнем нестабільності фінансового середовища, посиленням глобалізаційних процесів, зростанням конкуренції та впливом масштабних кризових явищ на функціонування суб'єктів господарювання. В умовах воєнного стану, інфляційних коливань, руйнування логістичних ланцюгів, дефіциту інвестиційних ресурсів та зниження платоспроможності ринку питання забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств набуває особливої актуальності. Ефективність діяльності підприємств сьогодні значною мірою залежить не лише від внутрішнього управління ресурсами, а й від здатності держави формувати дієві механізми економічного регулювання, спрямовані на підтримку стабільності бізнес-середовища та мінімізацію фінансових ризиків.

Фінансово-економічна безпека підприємств виступає одним із ключових елементів економічної безпеки держави, оскільки саме стабільне функціонування суб'єктів господарювання забезпечує формування доходів бюджету, підтримку зайнятості населення, розвиток виробництва та збереження конкурентоспроможності національної економіки. Недостатній рівень державної підтримки, нестабільність податкової системи, обмеженість фінансових інструментів стимулювання підприємництва та вплив зовнішніх економічних загроз створюють передумови для зростання фінансових втрат, зниження інвестиційної активності та погіршення економічної стійкості підприємств.

Особливої значущості проблема державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств набуває в умовах післявоєнного відновлення економіки України. Формування ефективної системи державного впливу на процеси забезпечення економічної стійкості підприємств стає необхідною умовою для стабілізації фінансової системи держави, активізації підприємницької діяльності та створення сприятливого інвестиційного клімату. У сучасних умовах державна політика повинна орієнтуватися не лише на

реагування на кризові явища, а й на формування довгострокових механізмів превентивного захисту економічних інтересів підприємств.

Теоретичні та прикладні аспекти фінансово-економічної безпеки підприємств, державного регулювання економічних процесів, антикризового управління та механізмів забезпечення економічної стійкості досліджувалися у працях вітчизняних і зарубіжних науковців. Водночас сучасні умови функціонування економіки України потребують подальшого наукового осмислення механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств з урахуванням цифровізації, трансформації фінансових інструментів та посилення зовнішніх ризиків.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи визначається необхідністю дослідження сучасних механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств, оцінки їх ефективності та розроблення практичних напрямів удосконалення державної політики у сфері забезпечення економічної стійкості суб'єктів господарювання в умовах кризових трансформацій економіки України.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад і практичних механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств та обґрунтування напрямів їх удосконалення в сучасних економічних умовах.

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі завдання:

- дослідити економічну сутність фінансово-економічної безпеки підприємств;
- розкрити роль державного регулювання у забезпеченні економічної стійкості підприємств;
- охарактеризувати механізми державного впливу у сфері фінансово-економічної безпеки;
- проаналізувати сучасні фінансово-економічні показники діяльності підприємства;

- дослідити нормативно-правове забезпечення державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємства;
- оцінити ефективність сучасних механізмів державного регулювання;
- визначити напрями вдосконалення державної політики у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств;
- обґрунтувати роль цифровізації та інноваційних технологій у зміцненні економічної стійкості підприємств.

Об’єктом дослідження є процес забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах сучасного економічного середовища, а також ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН».

Предметом дослідження виступають механізми державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємства.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні **методи** наукового пізнання, зокрема методи аналізу і синтезу, систематизації, порівняння, узагальнення, статистичного аналізу та логічного моделювання. Використання зазначених методів дозволило комплексно дослідити механізми державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств та визначити напрями їх удосконалення.

Інформаційну основу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, аналітичні матеріали державних органів влади, статистичні дані, звіти міжнародних організацій та результати сучасних економічних досліджень.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих підходів і рекомендацій для вдосконалення державної політики у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, підвищення рівня їх економічної стійкості та адаптації до сучасних кризових викликів.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Сутність та економічний зміст фінансово-економічної безпеки підприємств

У сучасних умовах розвитку економіки питання забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств набуває особливого значення, оскільки стабільність функціонування суб'єктів господарювання безпосередньо впливає на рівень економічного розвитку держави, інвестиційну привабливість, зайнятість населення та ефективність функціонування ринкової системи загалом. Динамічність економічного середовища, посилення конкуренції, нестабільність фінансових ринків, інфляційні процеси та зростання зовнішніх і внутрішніх загроз формують нові виклики для підприємств, що потребує створення ефективної системи захисту їх економічних інтересів.

На думку Т. Г. Васильціва, фінансово-економічна безпека підприємства має розглядатися не лише як стан захищеності від загроз, а як здатність підприємства зберігати стійкість, ефективно використовувати ресурси та забезпечувати розвиток у мінливому економічному середовищі. Такий підхід є важливим для даного дослідження, оскільки дозволяє розглядати фінансово-економічну безпеку не як окремий елемент управління, а як комплексну систему, що поєднує фінансову стабільність, конкурентоспроможність, інвестиційний потенціал та адаптивність підприємства до кризових змін [12].

Фінансово-економічна безпека підприємства є складною багатоаспектною категорією, яка поєднує сукупність фінансових, економічних, організаційних та управлінських характеристик, спрямованих на забезпечення стабільного функціонування суб'єкта господарювання та його здатності протидіяти негативному впливу зовнішніх і внутрішніх факторів (табл.1.1.). На відміну від традиційного розуміння економічної стабільності, фінансово-економічна безпека передбачає не лише підтримання поточного рівня ефективності

діяльності підприємства, а й здатність адаптуватися до кризових явищ, зберігати фінансову рівновагу та забезпечувати перспективи довгострокового розвитку.

Таблиця 1.1 – Основні складові фінансово-економічної безпеки підприємства

Складова фінансово-економічної безпеки	Характеристика складової	Вплив на діяльність підприємства
Фінансова безпека	Забезпечує стабільність фінансових ресурсів, ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість підприємства	Сприяє підтриманню безперервності діяльності та зниженню ризику банкрутства
Економічна безпека	Відображає здатність підприємства ефективно використовувати ресурси та забезпечувати конкурентоспроможність	Формує умови для стабільного розвитку та адаптації до ринкових змін
Організаційна безпека	Пов'язана з ефективністю системи управління, внутрішньої координації та контролю	Підвищує результативність управлінських процесів і стійкість підприємства
Кадрова безпека	Характеризує рівень професійної підготовки персоналу та здатність підприємства зберігати трудовий потенціал	Впливає на продуктивність праці та ефективність функціонування підприємства
Інформаційна безпека	Передбачає захист інформаційних ресурсів та комерційної інформації від зовнішніх і внутрішніх загроз	Знижує ризики витоку даних і втрати конкурентних переваг
Інвестиційна безпека	Визначає здатність підприємства залучати інвестиції та забезпечувати ефективність інвестиційної діяльності	Сприяє модернізації виробництва та розвитку підприємства
Технологічна безпека	Відображає рівень технологічного розвитку та захищеність виробничих процесів	Забезпечує конкурентоспроможність і зниження виробничих ризиків

Джерело: сформовано автором на основі узагальнення наукових підходів.

Сутність фінансово-економічної безпеки підприємства доцільно розглядати через призму його економічних інтересів та можливостей збереження стійкості у нестабільному ринковому середовищі. У сучасних умовах підприємства функціонують під впливом значної кількості ризиків, серед яких вагоме місце займають інфляційні коливання, зміни податкового законодавства, нестабільність валютного курсу, обмеження доступу до фінансових ресурсів, порушення логістичних процесів та зниження купівельної спроможності населення. Сукупний вплив зазначених факторів може

призводити до погіршення фінансових результатів діяльності підприємств, втрати ліквідності, зростання кредитного навантаження та зниження рівня конкурентоспроможності (Рис.1.1.).

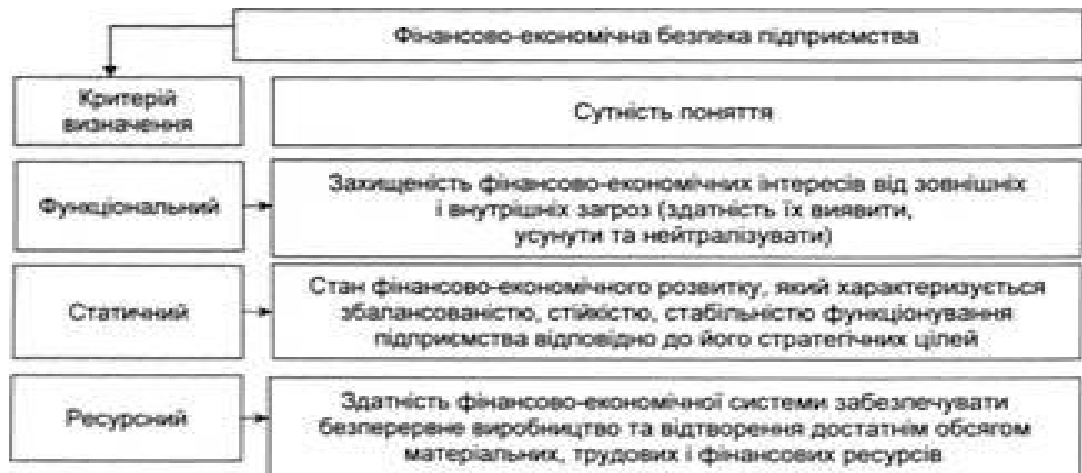

Рис.1.1. Сутність фінансово – економічної безпеки підприємства.

Джерело: побудовано авторами на основі [11, 13, 18]

Фінансово-економічна безпека підприємства тісно пов'язана з рівнем його фінансової стійкості та ефективністю використання ресурсного потенціалу. Високий рівень безпеки забезпечує підприємству можливість своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, підтримувати стабільність грошових потоків, формувати інвестиційний потенціал та забезпечувати безперервність господарської діяльності. Водночас недостатній рівень фінансово-економічної безпеки підвищує ризик виникнення кризових ситуацій, втрати ринкових позицій та погіршення фінансового стану підприємства (Рис.1.2.).

Важливою характеристикою фінансово-економічної безпеки є її системний характер. Вона охоплює не лише фінансову складову діяльності підприємства, а й кадрове забезпечення, інформаційну безпеку, інвестиційну діяльність, технологічний розвиток, рівень управління ризиками та ефективність організаційної структури. За таких умов фінансово-економічна безпека виступає інтегрованою системою, що формує основу економічної стійкості підприємства та його здатності функціонувати в умовах нестабільності.

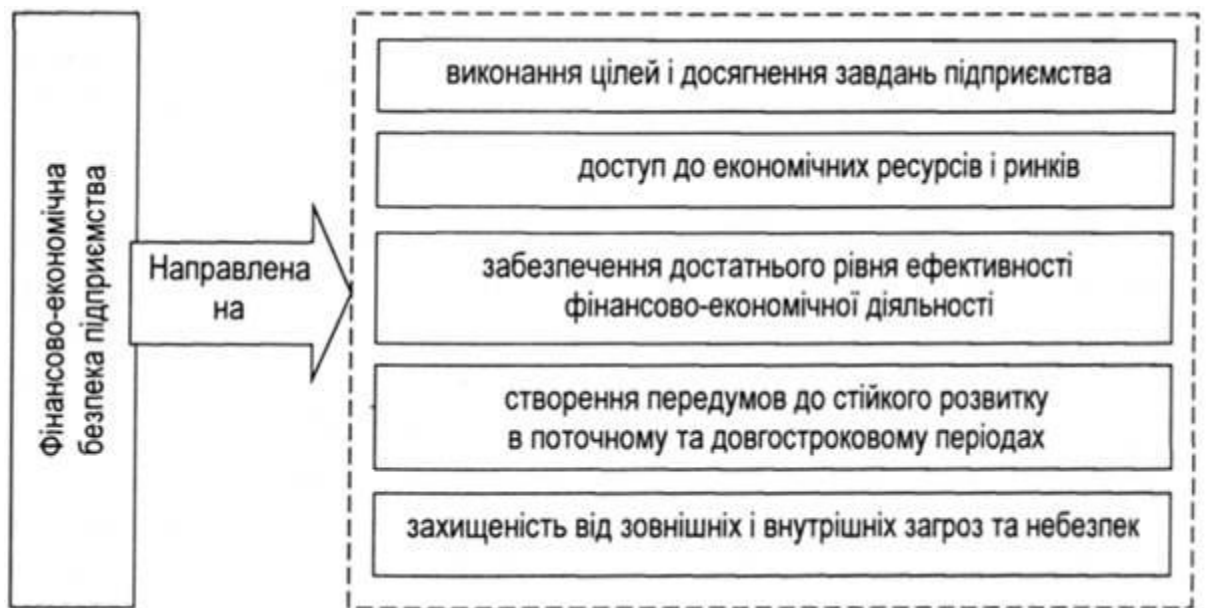

Рис. 1.2. Роль фінансово-економічної безпеки підприємства

Джерело: побудовано авторами на основі [11, 13, 18]

Особливого значення проблема забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств набула в умовах воєнного стану та післявоєнної трансформації економіки України. Значна частина підприємств зіткнулася із руйнуванням виробничої інфраструктури, скороченням обсягів виробництва, дефіцитом оборотного капіталу та порушенням зовнішньоекономічних зв'язків. У таких умовах питання забезпечення фінансової стійкості виходить за межі внутрішнього управління підприємством і потребує активного державного регулювання, спрямованого на підтримку бізнесу та формування умов для економічного відновлення.

Економічний зміст фінансово-економічної безпеки підприємства проявляється через його здатність забезпечувати ефективне використання фінансових ресурсів, підтримувати належний рівень платоспроможності, формувати конкурентні переваги та мінімізувати вплив загроз на результати господарської діяльності. У сучасних умовах безпека підприємства визначається не лише обсягами фінансових ресурсів, а й рівнем адаптивності до змін зовнішнього середовища, швидкістю прийняття управлінських рішень та ефективністю системи антикризового управління.

Фінансово-економічна безпека підприємства також передбачає здатність до стратегічного розвитку. Підприємства, які орієнтуються виключно на короткострокове забезпечення прибутковості, в умовах нестабільності часто втрачають можливість довгострокового функціонування. Саме тому важливим елементом фінансово-економічної безпеки є формування ефективної системи стратегічного планування, що дозволяє враховувати потенційні ризики, прогнозувати зміни економічної кон'юнктури та формувати резерви для забезпечення стабільності діяльності (Додаток А).

Сучасний підхід до розуміння фінансово-економічної безпеки підприємства базується на поєднанні захисної та адаптивної функцій. Захисна функція передбачає мінімізацію впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, а адаптивна — забезпечення здатності підприємства змінювати механізми управління відповідно до трансформацій економічного середовища. Такий підхід дозволяє формувати більш стійку систему функціонування підприємства та забезпечувати його конкурентоспроможність навіть у кризових умовах, що наведено в таблиці 1.2.).

Таблиця 1.2 – Характеристика функцій фінансово-економічної безпеки підприємства

Функція фінансово-економічної безпеки	Сутність функції	Основні напрями реалізації	Значення для підприємства
Захисна функція	Спрямована на протидію внутрішнім і зовнішнім загрозам діяльності підприємства	Контроль ризиків, фінансовий моніторинг, захист ресурсів, мінімізація втрат	Забезпечує стабільність діяльності та зниження рівня фінансових ризиків
Адаптивна функція	Передбачає здатність підприємства реагувати на зміни економічного середовища	Гнучке управління, модернізація процесів, впровадження інновацій	Сприяє підтриманню конкурентоспроможності та економічної стійкості
Превентивна функція	Орієнтована на попередження кризових ситуацій та своєчасне виявлення загроз	Аналіз ризиків, стратегічне планування, прогнозування фінансових показників	Дозволяє уникати значних фінансових втрат і кризових явищ
Стабілізаційна функція	Забезпечує підтримання фінансової рівноваги	Управління фінансовими потоками, контроль ліквідності та	Формує умови для безперервного функціонування

	та ефективності діяльності	платоспроможності	підприємства
Стратегічна функція	Спрямована на забезпечення довгострокового розвитку підприємства	Формування стратегії розвитку, інвестиційна політика, цифрова трансформація	Створює передумови для сталого економічного розвитку

Джерело: сформовано автором на основі [15, 16]

В умовах цифрової трансформації економіки фінансово-економічна безпека підприємств набуває нових характеристик. Активне впровадження цифрових технологій, автоматизація бізнес-процесів та використання електронних фінансових систем створюють додаткові можливості для підвищення ефективності діяльності підприємств, однак одночасно формують нові ризики, пов'язані з кіберзагрозами, витоком інформації та технологічною залежністю. Це зумовлює необхідність удосконалення механізмів управління фінансово-економічною безпекою з урахуванням сучасних цифрових викликів.

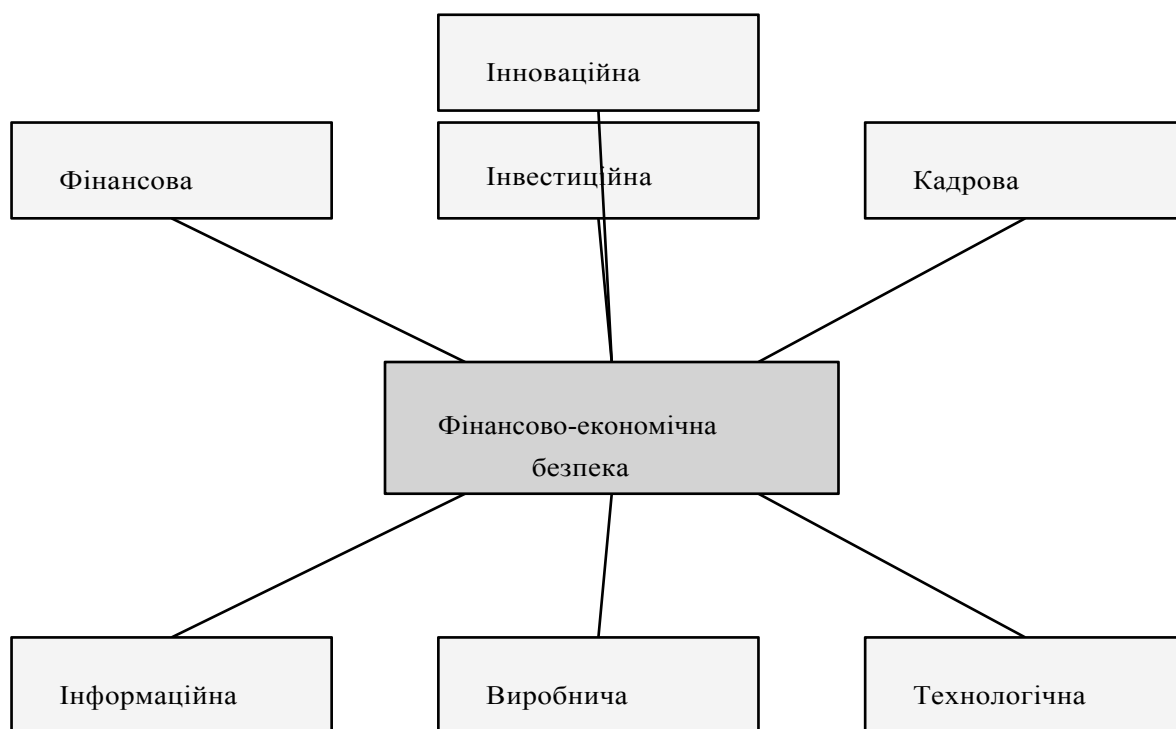

Рисунок 1.3. – Функціональні складові фінансово-економічної безпеки підприємства

Важливим аспектом дослідження фінансово-економічної безпеки підприємства є визначення її функціональних складових, оскільки саме вони формують цілісну систему захисту економічних інтересів суб'єкта

господарювання (рис.1.3.). У науковій літературі фінансово-економічна безпека розглядається як багаторівнева система, до складу якої входять фінансова, інвестиційна, кадрова, інформаційна, виробнича, технологічна та інноваційна складові. Кожен із зазначених елементів безпосередньо впливає на загальний рівень економічної стійкості підприємства та визначає його здатність ефективно функціонувати в умовах ризику та невизначеності (Додаток Б).

Фінансова складова є базовим елементом системи фінансово-економічної безпеки підприємства, оскільки саме фінансові ресурси забезпечують безперервність господарської діяльності, реалізацію стратегічних цілей та підтримання конкурентоспроможності. Належний рівень фінансової безпеки характеризується достатнім рівнем ліквідності, платоспроможності, фінансової незалежності та рентабельності діяльності підприємства. Нестача фінансових ресурсів, зростання кредитного навантаження або погіршення структури капіталу можуть суттєво знижувати можливості підприємства щодо адаптації до кризових явищ (рис 1.4.).

Рис. 1.4. Місце фінансової безпеки в системі національної безпеки.

Джерело: сформовано автором на основі [19, 23]

Інвестиційна складова фінансово-економічної безпеки визначає здатність підприємства забезпечувати оновлення виробничих потужностей, впровадження інновацій та підтримання довгострокового розвитку. У сучасних

умовах недостатній рівень інвестиційної активності обмежує можливості модернізації підприємств та знижує їх конкурентоспроможність. Особливо актуальною ця проблема є для українських підприємств, які функціонують в умовах високого рівня економічної невизначеності та обмеженого доступу до інвестиційних ресурсів.

Кадрова складова фінансово-економічної безпеки пов'язана з рівнем професійної підготовки персоналу, ефективністю системи управління трудовими ресурсами та здатністю підприємства формувати кадровий потенціал відповідно до сучасних економічних потреб. Висококваліфікований персонал є одним із ключових чинників забезпечення економічної стійкості підприємства, оскільки саме людський капітал визначає ефективність управлінських рішень, рівень інноваційної активності та здатність підприємства адаптуватися до змін ринкового середовища [21].

Інформаційна складова фінансово-економічної безпеки набуває особливого значення в умовах цифровізації економіки та активного використання інформаційних технологій у господарській діяльності. Сучасні підприємства значною мірою залежать від інформаційних систем, електронного документообігу, цифрових фінансових операцій та автоматизованих систем управління. У таких умовах виникає необхідність захисту комерційної інформації, фінансових даних та внутрішніх управлінських процесів від кіберзагроз, інформаційних втрат та несанкціонованого доступу (табл.1.3.).

Таблиця 1.3 – Основні інформаційні загрози фінансово-економічній безпеці підприємства

Інформаційна загроза	Характеристика загрози	Можливі наслідки для підприємства
Кібератаки	Несанкціоноване втручання в роботу інформаційних систем	Втрата даних, фінансові збитки, порушення роботи підприємства
Витік конфіденційної інформації	Розголошення комерційних або фінансових даних	Втрата конкурентних переваг та репутаційні ризики
Технічні збої інформаційних систем	Порушення роботи програмного забезпечення або серверів	Зупинка бізнес-процесів та фінансові втрати
Несанкціонований доступ	Отримання доступу до інформаційних ресурсів сторонніми особами	Викривлення даних та ризик фінансових махінацій

Джерело: сформовано автором на основі узагальнення сучасних підходів до інформаційної безпеки підприємств [22, 24].

Важливою складовою фінансово-економічної безпеки підприємства є система управління ризиками. Будь-яка господарська діяльність супроводжується невизначеністю та впливом факторів, які можуть негативно впливати на результати функціонування підприємства. До найбільш поширених ризиків належать фінансові, інвестиційні, виробничі, валютні, кредитні, податкові та ринкові ризики. Ефективне управління ризиками дозволяє підприємству своєчасно виявляти потенційні загрози, оцінювати рівень їх впливу та формувати механізми мінімізації негативних наслідків [19].

Суттєвий вплив на рівень фінансово-економічної безпеки підприємств має зовнішнє економічне середовище. У сучасних умовах українські підприємства функціонують під впливом нестабільної макроекономічної ситуації, коливань валютного курсу, інфляційних процесів, змін податкового законодавства та обмеженого доступу до кредитних ресурсів. Додатковими факторами ризику виступають воєнні дії, руйнування логістичної інфраструктури та скорочення внутрішнього ринку збуту. У таких умовах забезпечення фінансово-економічної безпеки потребує комплексного підходу, який передбачає поєднання внутрішніх механізмів управління та державної підтримки.

У сучасних умовах важливу роль у забезпеченні фінансово-економічної безпеки відіграє антикризове управління. Зростання кількості економічних ризиків, нестабільність ринків та висока ймовірність виникнення форс-мажорних обставин потребують від підприємств формування ефективної системи кризового реагування. Антикризове управління передбачає розроблення механізмів збереження ліквідності, оптимізації витрат, диверсифікації джерел фінансування та забезпечення безперервності виробничих процесів. У кризових умовах саме швидкість управлінських рішень та здатність підприємства адаптуватися до нових економічних реалій визначають його подальшу життєздатність [25].

В умовах цифровізації економіки підприємства дедалі активніше використовують електронні платіжні системи, хмарні технології, автоматизовані системи управління та цифрові канали комунікації. Це дозволяє підвищити ефективність бізнес-процесів, скоротити витрати та покращити управління ресурсами. Водночас цифрова трансформація створює нові загрози, пов'язані з кібератаками, шахрайством у фінансовій сфері, порушенням роботи інформаційних систем та ризиком втрати даних. У зв'язку з цим підприємства змушені впроваджувати сучасні системи інформаційного захисту та вдосконалювати механізми цифрової безпеки [24].

Враховуючи сучасні економічні умови, фінансово-економічну безпеку підприємства доцільно розглядати як стратегічний ресурс розвитку, який визначає не лише поточний рівень стабільності діяльності, а й перспективи довгострокового функціонування суб'єкта господарювання. Її ефективне забезпечення створює передумови для зміцнення ринкових позицій підприємства, підвищення рівня інвестиційної привабливості та забезпечення стійкого економічного розвитку в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

1.2. Державне регулювання як інструмент забезпечення стабільності та захисту підприємницької діяльності

Розвиток ринкової економіки супроводжується постійним ускладненням економічних процесів, зростанням конкуренції та підвищенням рівня фінансових ризиків для суб'єктів господарювання. За таких умов ефективне функціонування підприємств значною мірою залежить не лише від результативності внутрішнього управління, а й від здатності держави формувати сприятливе економічне середовище, забезпечувати стабільність фінансової системи та створювати механізми захисту підприємницької діяльності. Саме тому державне регулювання виступає важливим інструментом

забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств і підтримання стійкості національної економіки [19].

Для оцінки впливу воєнних та економічних факторів на підприємницьку активність доцільно проаналізувати динаміку кількості діючих суб'єктів господарювання у розрізі окремих регіонів України. Такий аналіз дозволяє визначити рівень адаптивності бізнесу до кризових умов, оцінити масштаби економічних втрат та простежити регіональні особливості розвитку підприємницького сектору. Особливо показовими є зміни у регіонах, які зазнали значного впливу воєнних дій, а також областях, що стали центрами релокації підприємств та концентрації економічної активності, що наведена в табл. 1.4.

Таблиця 1.4 – Кількість діючих суб'єктів господарювання за окремими регіонами України у 2023–2024 роках, од.

Регіон	2023 р.	2024 р.	Відхилення, ±
м. Київ	391 214	394 000	+2 786
Дніпропетровська область	145 863	147 923	+2 060
Одеська область	126 847	129 100	+2 253
Львівська область	132 406	134 580	+2 174
Київська область	118 552	120 314	+1 762
Миколаївська область	54 208	53 741	–467
Херсонська область	18 964	14 024	–4 940

Джерело: сформовано автором на основі даних Державної служби статистики України [8]

Аналіз даних таблиці 1.4. свідчить про нерівномірну динаміку розвитку підприємницького сектору в регіонах України у 2023–2024 роках. Найбільше зростання кількості діючих суб'єктів господарювання спостерігається в Одеській, Львівській та Київській областях, що значною мірою пов'язано з процесами релокації бізнесу, розвитком логістичних послуг та концентрацією економічної активності у відносно безпечніших регіонах держави. Одеська область демонструє один із найвищих показників приросту, що свідчить про збереження її важливого економічного та транспортно-логістичного значення навіть в умовах воєнних ризиків. Водночас у Миколаївській та особливо Херсонській областях спостерігається скорочення кількості суб'єктів господарювання, що обумовлено руйнуванням інфраструктури, безпековими

загрозами, тимчасовою окупацією окремих територій та зниженням ділової активності. Отримані результати підтверджують, що рівень фінансово-економічної безпеки підприємств значною мірою залежить від регіональних умов функціонування бізнесу, ефективності державної підтримки та здатності підприємств адаптуватися до кризових процесів.

У сучасній економічній системі державне регулювання не обмежується лише адміністративним контролем або втручанням у господарську діяльність підприємств. Його основною функцією є формування умов для стабільного розвитку бізнесу, забезпечення справедливих правил конкуренції, підтримка економічної активності та мінімізація негативного впливу кризових факторів. У ринкових умовах підприємства самостійно приймають управлінські рішення, однак саме держава створює нормативно-правову та фінансову основу їх функціонування (Додаток В).

Необхідність державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств зумовлюється тим, що ринковий механізм не завжди здатний забезпечити економічну стабільність та ефективний захист бізнесу від системних ризиків. Періоди економічних криз, інфляційних коливань, фінансової нестабільності та воєнних загроз свідчать про те, що без активної участі держави підприємства стають більш вразливими до зовнішніх негативних факторів. У таких умовах держава виконує стабілізаційну функцію, спрямовану на підтримання макроекономічної рівноваги, регулювання фінансових потоків та створення механізмів підтримки суб'єктів господарювання [17].

Державне регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств охоплює широкий спектр економічних інструментів, серед яких важливе місце займають податкова, бюджетна, грошово-кредитна, інвестиційна та антимонопольна політика. Через систему державного впливу формуються умови для розвитку підприємництва, стимулювання інвестиційної діяльності, підтримки виробництва та забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Ефективність цих механізмів значною мірою визначає рівень

конкурентоспроможності підприємств та їх здатність функціонувати в умовах нестабільності економічного середовища (Рис. 1.5.).

Рис. 1.5. Класифікація методів регулювання економіки за характером впливу на господарську діяльність

Джерело: сформовано автором на основі [14-16]

Одним із ключових інструментів державного регулювання виступає податкова політика. Система оподаткування безпосередньо впливає на фінансові результати діяльності підприємств, рівень їх інвестиційної активності та можливості розвитку. Надмірне податкове навантаження може призводити до скорочення обсягів виробництва, зниження прибутковості та зростання тінізації економіки. Водночас ефективна податкова політика створює умови для стимулювання підприємницької активності, модернізації виробництва та зміцнення фінансової стабільності бізнесу [16].

Важливу роль у забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємств відіграє грошово-кредитна політика держави. Рівень інфляції, стабільність

національної валюти, доступність кредитних ресурсів та ефективність функціонування банківської системи безпосередньо впливають на фінансовий стан підприємств. У періоди економічної нестабільності підприємства стикаються з проблемою обмеженого доступу до кредитних ресурсів, що ускладнює фінансування виробничої діяльності та реалізацію інвестиційних проєктів. Саме тому держава через механізми монетарного регулювання повинна забезпечувати баланс між фінансовою стабільністю та підтримкою економічного розвитку (табл. 1.5.).

Таблиця 1.5 – Основні інструменти державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств

Інструмент державного регулювання	Сутність впливу	Значення для підприємств
Податкова політика	Регулювання податкового навантаження та податкових стимулів	Впливає на фінансову стійкість і інвестиційну активність
Бюджетна політика	Фінансування державних програм підтримки бізнесу	Сприяє розвитку окремих секторів економіки
Грошово-кредитна політика	Регулювання процентних ставок та грошового обігу	Визначає доступність кредитних ресурсів
Інвестиційна політика	Стимулювання інвестицій та модернізації виробництва	Підвищує конкурентоспроможність підприємств
Антимонопольна політика	Захист конкуренції та обмеження монополізації ринку	Формує рівні умови ведення бізнесу

Джерело: сформовано автором на основі [13]

Особливого значення державне регулювання набуває в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки України. Руйнування виробничої інфраструктури, порушення логістичних процесів, скорочення внутрішнього попиту та зростання витрат на ведення бізнесу суттєво погіршили фінансовий стан значної частини підприємств. У таких умовах держава змушена активізувати механізми підтримки бізнесу через податкові пільги, програми державного кредитування, компенсаційні механізми та фінансове стимулювання підприємницької діяльності [19].

Система державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств також включає нормативно-правове забезпечення економічної

діяльності. Стабільність законодавства, прозорість регуляторних процедур та ефективність судової системи є важливими чинниками формування сприятливого бізнес-середовища. Часті зміни нормативно-правових актів, складність адміністративних процедур та високий рівень бюрократизації негативно впливають на економічну активність підприємств і підвищують рівень фінансових ризиків.

У сучасних умовах державне регулювання повинно бути орієнтоване не лише на подолання наслідків кризових явищ, а й на формування умов для довгострокового економічного розвитку підприємств. Це передбачає стимулювання інноваційної діяльності, підтримку цифрової трансформації бізнесу, розвиток інвестиційної інфраструктури та формування ефективної системи захисту економічних інтересів суб'єктів господарювання.

Державне регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств тісно пов'язане із забезпеченням макроекономічної стабільності, оскільки саме стан національної економіки визначає загальні умови функціонування бізнесу. Високий рівень інфляції, дефіцит державного бюджету, нестабільність валютного ринку та значний рівень державного боргу негативно впливають на діяльність підприємств, підвищуючи рівень фінансових ризиків та обмежуючи можливості економічного розвитку. Ефективна державна економічна політика повинна бути спрямована на підтримання збалансованості фінансової системи та створення передумов для стабільного розвитку підприємницького сектору (табл.1.6.).

Таблиця 1.6 – Окремі соціально-економічні показники Одеської, Миколаївської та Херсонської областей

Показник	Одеська область	Миколаївська область	Херсонська область
Кількість суб'єктів господарювання (2024 р.)	понад 247,1 тис. платників податків, з них 103,1 тис. юридичних осіб та 144 тис. ФОП	значна частка підприємств агропромислового та транспортного сектору	частина підприємств втратила можливість функціонування через воєнні дії
Основні економічні	логістичні обмеження, інфляція, зростання	енергетичні ризики, скорочення	руйнування інфраструктури,

ризика	витрат бізнесу	виробництва, кадровий дефіцит	релокація бізнесу, окупаційні втрати
Середня заробітна плата (2025 р.)	понад середній рівень південного регіону	10–18 тис. грн залежно від періоду року	суттєво нижча через економічні втрати регіону
Рівень впливу воєнних ризиків	високий	високий	критично високий
Ключові напрями економічної діяльності	транспорт, логістика, торгівля, аграрний сектор	аграрний сектор, переробна промисловість	аграрний сектор, логістика, харчова промисловість
Основні проблеми для підприємств	інфляційний тиск, валютна нестабільність, логістичні ризики	дефіцит фінансування, скорочення інвестицій	руйнування виробничих потужностей та інфраструктури

Джерело: сформовано автором на основі даних Головного управління статистики [8-9]

Важливим напрямом державного регулювання є підтримка інвестиційної активності підприємств. Інвестиції виступають основою модернізації виробництва, впровадження інноваційних технологій та підвищення рівня конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Водночас економічна нестабільність, високий рівень ризиків та недостатній рівень захисту інвесторів знижують інвестиційну привабливість економіки та стримують розвиток підприємств. У зв'язку з цим держава повинна формувати сприятливий інвестиційний клімат через механізми податкового стимулювання, державного гарантування інвестицій, підтримки інноваційних проєктів та розвитку фінансової інфраструктури [9].

Суттєву роль у системі державного регулювання відіграє антимонопольна політика. Формування конкурентного середовища є важливою умовою забезпечення економічної безпеки підприємств, оскільки монополізація ринків обмежує доступ суб'єктів господарювання до ресурсів, створює нерівні умови конкуренції та негативно впливає на ефективність функціонування економіки. Державне регулювання у сфері конкуренції спрямоване на запобігання зловживанню монопольним становищем, підтримку малого та середнього бізнесу й забезпечення рівних можливостей для розвитку підприємницької діяльності.

У сучасних умовах важливого значення набуває державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Глобалізаційні процеси та інтеграція України у світовий економічний простір створюють нові можливості для розвитку експорту, залучення іноземних інвестицій та розширення міжнародного співробітництва. Водночас посилення зовнішньої конкуренції, залежність від міжнародних ринків та нестабільність світової економіки формують додаткові ризики для підприємств. Саме тому держава повинна забезпечувати ефективне регулювання зовнішньоекономічних процесів, спрямоване на підтримку національних виробників, захист внутрішнього ринку та стимулювання експортного потенціалу [16].

Особливу роль у забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємств відіграє державна підтримка малого та середнього бізнесу. Саме цей сектор економіки найбільш чутливо реагує на зміни ринкового середовища, коливання попиту та фінансові обмеження. Недостатній рівень фінансових ресурсів, обмежений доступ до кредитування та високі ризики ведення бізнесу суттєво ускладнюють діяльність малих підприємств. У зв'язку з цим державне регулювання повинно передбачати створення спеціальних програм підтримки підприємництва, механізмів пільгового кредитування, грантового фінансування та податкового стимулювання [5].

Система державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств також включає механізми антикризового управління. У періоди економічних потрясінь держава змушена застосовувати комплекс заходів, спрямованих на стабілізацію фінансового сектору, підтримку ліквідності підприємств та недопущення масового банкрутства суб'єктів господарювання. До таких заходів належать державні програми компенсацій, податкові канікули, реструктуризація кредитних зобов'язань, підтримка критично важливих галузей економіки та стимулювання внутрішнього попиту [15].

У сучасних умовах цифрової трансформації економіки державне регулювання повинно враховувати нові виклики та ризики, пов'язані з цифровізацією бізнес-процесів. Використання електронних фінансових систем,

автоматизація управління, розвиток електронної комерції та цифрових платформ значно підвищують ефективність діяльності підприємств, однак одночасно створюють нові загрози у сфері кібербезпеки. Це потребує формування державної політики, спрямованої на розвиток цифрової інфраструктури, захист інформаційних ресурсів та створення сучасних механізмів кіберзахисту бізнесу.

Важливим елементом державного регулювання є забезпечення соціальної стабільності та підтримання належного рівня зайнятості населення. Економічна стійкість підприємств безпосередньо впливає на рівень доходів населення, формування бюджетних надходжень та соціальну безпеку держави.

У сучасній економіці державне регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств виступає не лише інструментом стабілізації кризових процесів, а й важливим фактором формування умов для стійкого економічного розвитку. Ефективне поєднання механізмів ринкового саморегулювання та державного впливу дозволяє забезпечити фінансову стабільність підприємств, підтримати їх конкурентоспроможність та створити передумови для зміцнення економічної безпеки держави загалом.

Проблематику державного впливу на зміцнення економічної безпеки підприємництва досліджував З. С. Варналій [11], який акцентував увагу на тому, що ефективність розвитку бізнесу залежить від якості інституційного середовища, стабільності державної політики та здатності держави створювати умови для захисту економічних інтересів суб'єктів господарювання. У межах цієї роботи такий підхід дозволяє обґрунтувати державне регулювання як важливий інструмент не лише контролю, а й підтримки підприємницької діяльності.

Важливим елементом державного регулювання є забезпечення прозорості економічних процесів та формування ефективного механізму фінансового контролю. Тінізація економіки, фінансові махінації, ухилення від сплати податків та корупційні ризики негативно впливають на стабільність функціонування підприємств і створюють нерівні умови конкуренції. Держава

повинна забезпечувати ефективне функціонування системи фінансового моніторингу, удосконалювати механізми контролю за рухом фінансових ресурсів та створювати умови для детінізації економічної діяльності.

Державне регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств також повинно враховувати регіональні особливості економічного розвитку. Різний рівень економічної активності регіонів, структура господарського комплексу, доступність інфраструктури та інвестиційний потенціал формують неоднакові умови функціонування підприємств. У зв'язку з цим державна політика повинна бути спрямована на підтримку регіонального розвитку, стимулювання економічної активності територій та формування механізмів підтримки підприємств у регіонах, які найбільше постраждали внаслідок економічної кризи та воєнних дій [13-14].

У сучасних умовах державне регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств набуває стратегічного значення, оскільки саме від ефективності державної економічної політики залежить рівень стабільності підприємницького сектору та здатність економіки протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам. Формування дієвих механізмів державного впливу сприяє зміцненню фінансової стійкості підприємств, підвищенню їх адаптивності до кризових змін та створенню умов для довгострокового економічного розвитку.

1.3. Система механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств

Ефективне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств неможливе без формування комплексної системи державного регулювання, здатної забезпечити стабільність функціонування суб'єктів господарювання в умовах нестабільного економічного середовища. Сучасні економічні процеси характеризуються високим рівнем динамічності, значною кількістю внутрішніх та зовнішніх загроз, а також швидкою трансформацією фінансових і виробничих відносин. За таких умов держава змушена застосовувати різноманітні механізми впливу, спрямовані на підтримання фінансової стійкості

підприємств, стимулювання економічної активності та мінімізацію кризових ризиків.

Система механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств являє собою сукупність економічних, правових, організаційних, фінансових та інституційних інструментів, за допомогою яких держава впливає на процеси функціонування та розвитку суб'єктів господарювання. Взаємодія зазначених механізмів формує цілісну систему забезпечення економічної стабільності підприємств і створює передумови для ефективного функціонування національної економіки [16] (табл.1.7.).

Таблиця 1.7. – Основні механізми державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств

Механізм державного регулювання	Сутність механізму	Основні інструменти впливу	Значення для фінансово-економічної безпеки підприємств
Нормативно-правовий механізм	Формування правових засад функціонування підприємств	Закони, нормативні акти, державний контроль	Забезпечує правовий захист та стабільність підприємницької діяльності
Фінансовий механізм	Регулювання фінансових процесів та підтримка економічної активності	Податки, субсидії, бюджетні програми, державне кредитування	Сприяє підтриманню фінансової стійкості підприємств
Податковий механізм	Вплив держави через систему оподаткування	Податкові ставки, пільги, податкове стимулювання	Визначає рівень фінансового навантаження та інвестиційні можливості
Грошово-кредитний механізм	Регулювання грошового обігу та кредитної системи	Облікова ставка, валютне регулювання, кредитна політика	Впливає на доступність фінансових ресурсів та рівень ліквідності
Інвестиційний механізм	Створення умов для розвитку інвестиційної діяльності	Державні гарантії, інвестиційні стимули, підтримка інновацій	Забезпечує модернізацію виробництва та підвищення конкурентоспроможності

Джерело: сформовано автором на основі

Одним із ключових механізмів державного регулювання виступає нормативно-правове забезпечення підприємницької діяльності. Законодавча база визначає правила функціонування суб'єктів господарювання, регламентує фінансові відносини, встановлює механізми захисту економічних інтересів

підприємств та формує умови для здійснення підприємницької діяльності. Ефективність нормативно-правового механізму значною мірою залежить від стабільності законодавства, рівня його адаптації до сучасних економічних умов та прозорості процедур державного регулювання.

У сучасних умовах важливого значення набуває фінансовий механізм державного регулювання. Через систему податків, бюджетних програм, державного кредитування, субсидій та фінансових стимулів держава впливає на рівень фінансової стійкості підприємств і створює умови для підтримання їх економічної активності. Фінансовий механізм дозволяє державі здійснювати перерозподіл ресурсів між окремими секторами економіки, підтримувати стратегічно важливі галузі та забезпечувати стабілізацію діяльності підприємств у кризових умовах [16-17].

Податкова політика виступає одним із найбільш впливових інструментів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств. Рівень податкового навантаження безпосередньо впливає на фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання, їх інвестиційні можливості та конкурентоспроможність. Надмірний податковий тиск може стримувати розвиток підприємництва, тоді як ефективна система податкового стимулювання сприяє модернізації виробництва, розвитку інноваційної діяльності та залученню інвестицій.

Важливим елементом системи державного регулювання є грошово-кредитний механізм. Через інструменти монетарної політики держава впливає на рівень інфляції, стабільність валютного ринку, доступність кредитних ресурсів та функціонування банківської системи. Для підприємств доступ до фінансових ресурсів є одним із визначальних факторів забезпечення економічної стійкості, оскільки саме кредитні та інвестиційні ресурси формують можливості для розвитку виробництва, оновлення основних засобів та підтримання ліквідності.

Суттєву роль у системі механізмів державного регулювання відіграє інвестиційний механізм. Створення сприятливого інвестиційного середовища є

необхідною умовою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, оскільки інвестиції дозволяють підвищувати рівень технологічного розвитку, модернізувати виробничу базу та зміцнювати конкурентні позиції суб'єктів господарювання. Державна підтримка інвестиційної діяльності може здійснюватися через податкові пільги, державні гарантії, компенсаційні механізми та стимулювання інноваційних проєктів [18].

Організаційний механізм державного регулювання передбачає діяльність державних інституцій, спрямовану на координацію економічних процесів, контроль за дотриманням законодавства та реалізацію державної політики у сфері фінансово-економічної безпеки. До системи організаційного забезпечення належать органи виконавчої влади, фінансові установи, антимонопольні органи, податкові служби та інші державні інституції, які здійснюють регуляторний вплив на діяльність підприємств.

Значний вплив на фінансово-економічну безпеку підприємств має антикризовий механізм державного регулювання. У періоди економічної нестабільності держава змушена застосовувати комплекс заходів, спрямованих на підтримку ліквідності підприємств, стимулювання внутрішнього попиту, стабілізацію фінансового сектору та недопущення масового банкрутства суб'єктів господарювання. Особливо актуальним використання антикризових механізмів стало в умовах воєнного стану, коли значна частина підприємств зазнала фінансових втрат та втратила можливість повноцінного функціонування.

Важливим елементом системи державного регулювання є механізм забезпечення економічної конкуренції. Формування конкурентного ринкового середовища сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємств, стимулює інноваційну активність та забезпечує більш раціональний розподіл ресурсів. Антимонопольне регулювання дозволяє запобігати зловживанню ринковою владою та підтримувати рівні умови для функціонування суб'єктів господарювання [19-20].

Важливою складовою системи механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств є механізм державного стратегічного планування. У сучасних умовах економічна стабільність підприємств значною мірою залежить від прогнозованості державної економічної політики та наявності довгострокових програм розвитку окремих галузей економіки. Стратегічне планування дозволяє визначати пріоритетні напрями економічного розвитку, координувати інвестиційні процеси, підтримувати структурну модернізацію економіки та формувати механізми реагування на потенційні кризові загрози.

Окреме місце в системі механізмів державного регулювання займає механізм підтримки малого та середнього підприємництва. Малий і середній бізнес є важливим елементом національної економіки, оскільки забезпечує створення робочих місць, формування конкурентного середовища та активізацію економічної діяльності регіонів. Водночас саме цей сектор найбільше залежить від змін економічної кон'юнктури та фінансових обмежень. У зв'язку з цим державне регулювання повинно забезпечувати доступ малого бізнесу до фінансових ресурсів, стимулювати розвиток підприємницької ініціативи та створювати сприятливі умови для ведення господарської діяльності [24].

Для оцінки ефективності механізмів державної підтримки малого та середнього підприємництва доцільно проаналізувати динаміку основних показників функціонування сектору МСП в Україні у період воєнного стану. Дослідження кількості суб'єктів малого та середнього бізнесу, рівня зайнятості та масштабів підприємницької діяльності дозволяє визначити рівень стійкості підприємницького сектору до кризових викликів, а також оцінити вплив економічної нестабільності на розвиток підприємництва в державі (табл.1.8.).

Таблиця 1.8 – Основні показники розвитку малого та середнього підприємництва в Україні у 2023–2024 роках

Показник	2023 р.	2024 р.	Відхилення, ±	Темп зміни, %
Кількість діючих суб'єктів малого підприємництва, од.	1 764 321	1 718 540	–45 781	97,4

Кількість малих підприємств, од.	331 920	324 615	-7 305	97,8
Кількість середніх підприємств, од.	17 486	16 932	-554	96,8
Кількість фізичних осіб-підприємців, од.	1 432 401	1 393 925	-38 476	97,3
Кількість зайнятих працівників у секторі МСП, млн осіб	6,21	5,94	-0,27	95,7
Частка МСП у загальній кількості суб'єктів господарювання, %	99,1	99,0	-0,1	99,9

Джерело: сформовано автором на основі [23-24]

Аналіз даних таблиці 1.8. свідчить про негативну динаміку розвитку малого та середнього підприємництва в Україні у 2023–2024 роках. Скорочення кількості малих підприємств, фізичних осіб-підприємців та зайнятого населення у секторі МСП обумовлено наслідками воєнних дій, погіршенням фінансового стану підприємств, релокацією бізнесу, зростанням виробничих витрат та обмеженим доступом до фінансових ресурсів. Найбільше скорочення спостерігається серед фізичних осіб-підприємців, діяльність яких є найбільш чутливою до змін економічної кон'юнктури та безпекових ризиків. Отримані результати підтверджують необхідність посилення державної підтримки малого та середнього бізнесу, удосконалення механізмів фінансового стимулювання та створення сприятливих умов для відновлення підприємницької активності в Україні.

В умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки України значного поширення набувають компенсаційні механізми державного регулювання. Держава змушена забезпечувати підтримку підприємств, які зазнали втрат унаслідок бойових дій, руйнування виробничої інфраструктури або скорочення ринків збуту. До таких механізмів належать програми державного фінансування, компенсація частини витрат на релокацію бізнесу, пільгове кредитування та податкові стимули для відновлення виробничої діяльності (табл.1.9.).

Таблиця 1.9. – Основні державні програми підтримки бізнесу в Україні у 2023–2024 роках

Програма підтримки	Основні регіони реалізації	Результати реалізації у 2023–2024 рр.	Основний напрям підтримки
«Доступні	Усі області України	У період воєнного	Пільгове

кредити 5–7–9%»		стану видано понад 110 тис. кредитів на суму понад 400 млрд грн	кредитування МСП
Програма релокації підприємств	Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Тернопільська області	Переміщено понад 800 підприємств із зон бойових дій	Переміщення та відновлення виробництва
Грантова програма «Робота»	Усі області України	У 2024 р. надано грантів на понад 9 млрд грн	Підтримка малого бізнесу та створення робочих місць
Програма «Власна справа»	Усі області України	Підтримано близько 10 тис. підприємств у 2024 р.	Мікрогранти для започаткування бізнесу
Компенсація за працевлаштування ВПО	Дніпропетровська, Львівська, Київська, Одеська області	Тисячі підприємств отримали компенсації за працевлаштування ВПО	Підтримка зайнятості населення
Гранти для переробних підприємств	Київська, Львівська, Вінницька, Одеська області	До 16 млн грн на модернізацію виробництва	Розвиток переробної промисловості

Джерело: сформовано автором на основі [20-21]

Важливим напрямом державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств є розвиток механізмів публічно-приватного партнерства. Співпраця держави та приватного сектору дозволяє залучати додаткові фінансові ресурси до реалізації масштабних економічних проєктів, модернізації інфраструктури та розвитку стратегічних галузей економіки. Використання механізмів партнерства сприяє підвищенню ефективності державного управління та створює додаткові можливості для зміцнення фінансової стійкості підприємств.

У сучасних умовах особливої актуальності набуває механізм цифрового державного регулювання. Впровадження електронного урядування, автоматизованих систем адміністрування податків, цифрових платформ державних послуг та електронного документообігу дозволяє підвищити прозорість економічних процесів, скоротити рівень бюрократизації та знизити корупційні ризики. Для підприємств цифровізація державного управління створює можливості для спрощення взаємодії з державними органами, оптимізації адміністративних процедур та підвищення ефективності господарської діяльності [22].

Система механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств повинна функціонувати як єдиний комплекс взаємопов'язаних інструментів, спрямованих на забезпечення економічної стабільності та підтримку розвитку бізнесу. Недостатня узгодженість між окремими механізмами державного впливу може призводити до зниження ефективності економічної політики та посилення фінансових ризиків для підприємств. Саме тому важливим завданням держави є забезпечення комплексності, послідовності та адаптивності механізмів регулювання відповідно до сучасних економічних викликів.

Сучасна система механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств поступово трансформується під впливом структурних змін економіки та розвитку глобальних фінансових процесів. Якщо раніше основний акцент державного впливу концентрувався переважно на адміністративному контролі та регуляторних обмеженнях, то нині пріоритетним стає формування гнучкого економічного середовища, здатного забезпечити підприємствам можливість стабільного розвитку навіть за умов високої економічної турбулентності. Такий підхід передбачає переорієнтацію державної політики від надмірного втручання у господарську діяльність до створення системи стимулів, які посилюють фінансову стійкість суб'єктів господарювання.

У процесі формування системи державного регулювання важливе значення має збалансованість між інтересами держави та бізнесу. Надмірне посилення регуляторного навантаження може призводити до скорочення економічної активності, зниження інвестиційної привабливості та зростання тінізації економіки. Водночас недостатній рівень державного контролю створює передумови для фінансових зловживань, монополізації ринків та посилення економічної нестабільності. Саме тому ефективність механізмів державного регулювання значною мірою визначається здатністю забезпечувати оптимальне співвідношення між регуляторним впливом і свободою підприємницької діяльності [25].

Особливої актуальності система державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств набуває в умовах структурної перебудови економіки України. Післявоєнне відновлення потребуватиме масштабної модернізації виробничих потужностей, відновлення інфраструктури та активізації інвестиційних процесів. Державні механізми регулювання повинні бути орієнтовані не лише на короткострокову стабілізацію економіки, а й на створення умов для формування конкурентоспроможної моделі економічного розвитку [23].

Важливим напрямом удосконалення системи державного регулювання є посилення взаємозв'язку між економічною безпекою підприємств та державною політикою регіонального розвитку. Регіональні диспропорції, різний рівень економічної активності та неоднакова забезпеченість ресурсами суттєво впливають на можливості підприємств щодо забезпечення фінансової стійкості. Саме тому державна політика повинна враховувати специфіку розвитку окремих регіонів та забезпечувати адресну підтримку територій, які найбільше потребують економічного стимулювання.

У працях О.М. Кириленко [25], Павленко, О. [31] та З. Б. Живко [26], економічна безпека підприємств розглядається як система взаємопов'язаних складових, що потребує організаційного, правового, фінансового та інформаційного забезпечення. Такий науковий підхід доцільно використати при характеристиці механізмів державного регулювання, оскільки він дозволяє показати, що забезпечення безпеки підприємств не може обмежуватися лише фінансовими інструментами, а має спиратися на комплексну взаємодію державних, інституційних і внутрішньогосподарських механізмів.

У сучасних умовах важливу роль у системі державного регулювання відіграє механізм підтримки критично важливих галузей економіки. Досвід кризових періодів засвідчив, що окремі сфери господарської діяльності мають стратегічне значення для забезпечення економічної стабільності держави. До таких галузей належать енергетика, агропромисловий сектор, транспортна інфраструктура, фінансовий сектор та підприємства, які забезпечують

функціонування критичної інфраструктури. Державне регулювання спрямоване на підтримання безперервності виробничих процесів, збереження робочих місць та недопущення масштабної економічної дестабілізації (Додаток Д).

Важливим напрямом державного регулювання є розвиток механізмів фінансової підтримки підприємств через державні та міжнародні програми. У сучасних умовах значна частина підприємств потребує доступу до довгострокових фінансових ресурсів, необхідних для модернізації виробництва та реалізації інвестиційних проєктів. У зв'язку з цим держава активно використовує механізми пільгового кредитування, державних гарантій, грантової підтримки та співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, що наведено в додатку К.

У сучасних умовах важливу роль у забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємств відіграють міжнародні програми підтримки бізнесу, які реалізуються в Україні за участю Європейського Союзу, USAID, Європейського банку реконструкції та розвитку та інших міжнародних організацій. Такі програми спрямовані на підтримку малого та середнього підприємництва, відновлення виробничої діяльності, розвиток інвестиційної активності та стимулювання цифрової трансформації економіки.

Найбільш масштабними програмами підтримки є Ukraine Facility, EU4Business, програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» та USAID AGRO, які охоплюють більшість регіонів держави, зокрема Одеську, Миколаївську, Харківську та Херсонську області. Важливу роль також відіграють програми ЄБРР, спрямовані на підтримку енергетичних проєктів, кредитування бізнесу та модернізацію виробництва [9-10].

Посилення глобальної конкуренції та прискорення технологічних змін формують необхідність розвитку людського капіталу як важливої складової фінансово-економічної безпеки підприємств. У сучасній економіці рівень професійної підготовки працівників, здатність до швидкої адаптації та використання нових технологій стають визначальними факторами конкурентоспроможності бізнесу. Саме тому державне регулювання повинно

передбачати підтримку освітніх програм, розвиток професійної підготовки кадрів та стимулювання інноваційної зайнятості.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ (на прикладі ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН»)

2.1. Оцінка сучасного стану підприємства ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» та фінансово-економічних показників діяльності в умовах нестабільності економіки

Сучасний стан функціонування підприємств в Україні характеризується високим рівнем економічної нестабільності, що формує значну кількість фінансово-економічних загроз для суб'єктів господарювання. Упродовж останніх років українська економіка перебуває під впливом масштабних кризових факторів, серед яких воєнні дії, інфляційні процеси, руйнування виробничої інфраструктури, скорочення інвестиційної активності та нестабільність фінансової системи. Сукупний вплив зазначених факторів суттєво ускладнює функціонування підприємств та негативно позначається на рівні їх фінансово-економічної безпеки.

Однією з найбільш масштабних загроз для діяльності підприємств є воєнний стан та пов'язані з ним економічні наслідки. Руйнування виробничих потужностей, пошкодження транспортної та енергетичної інфраструктури, скорочення внутрішнього ринку збуту та порушення логістичних ланцюгів призвели до значного зниження економічної активності в багатьох секторах економіки. Частина підприємств була змушена скоротити обсяги виробництва, провести релокацію бізнесу або тимчасово припинити діяльність через неможливість забезпечення стабільного функціонування виробничих процесів.

Вплив зазначених економічних факторів простежується і в діяльності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН», функціонування якого в умовах економічної нестабільності супроводжується зростанням фінансових ризиків та необхідністю адаптації до змін зовнішнього середовища. Для підприємства особливо відчутними стали підвищення вартості матеріальних ресурсів, логістичних послуг та енергоресурсів, що безпосередньо вплинуло на

структуру витрат і рівень прибутковості діяльності. Крім того, нестабільність ринку та зниження платоспроможного попиту ускладнюють процес реалізації продукції та формування стабільних фінансових результатів. Важливого значення для підприємства набуває забезпечення належного рівня фінансово-економічної безпеки, ефективне управління фінансовими ресурсами, контроль витрат та пошук механізмів підвищення стійкості господарської діяльності в умовах кризових процесів.

ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» є виробничо-комерційним підприємством, діяльність якого спрямована на виготовлення продукції та надання послуг відповідно до потреб споживачів і вимог ринкового середовища. Підприємство функціонує на основі чинного законодавства України та здійснює господарську діяльність відповідно до положень власного статуту. Організаційно-правові засади діяльності підприємства забезпечують можливість здійснення виробничої, комерційної та господарської діяльності з урахуванням сучасних економічних умов.

Основною метою функціонування ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» є забезпечення споживачів продукцією та послугами належної якості, розвиток підприємницької діяльності та створення робочих місць. Основою майнової діяльності підприємства виступає власність об'єднання громадян «Елкон-Дизайн», що формує матеріальну базу для здійснення виробничих процесів та забезпечує стабільність функціонування підприємства.

Діяльність підприємства охоплює виробництво продукції, виконання робіт та надання послуг відповідно до спеціалізації та напрямів господарської діяльності. У процесі функціонування підприємство здійснює розвиток матеріально-технічної бази, модернізацію виробничих процесів та впровадження сучасних методів організації праці.

ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» забезпечене необхідними виробничими приміщеннями, обладнанням та матеріально-технічними ресурсами, які створюють умови для ефективної реалізації виробничих завдань. Організація управління підприємством здійснюється відповідно до сформованої структури

управління, яка включає керівництво підприємства, виробничі підрозділи та допоміжні служби, що забезпечують координацію господарських процесів та стабільне функціонування підприємства.

Для оцінки сучасного фінансового стану ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» та визначення рівня ефективності господарської діяльності доцільно проаналізувати основні фінансові показники підприємства у динаміці за 2023–2025 роки. Аналіз показників доходу, собівартості продукції, прибутковості та рентабельності дозволяє оцінити результати функціонування підприємства, рівень ефективності використання ресурсів та здатність підприємства забезпечувати стабільний фінансовий розвиток в умовах економічної нестабільності (табл.2.1).

Таблиця 2.1. - Динаміка фінансових показників ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» за 2023–2025 рр.

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 до 2023 (+/-) р.	2025 до 2023 (%) р.
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	32 000	41 500	52 000	+20 000	162,5
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	18 500	23 500	29 000	+10 500	156,8
3. Валовий прибуток, тис. грн.	13 500	18 000	23 000	+9 500	170,4
4. Чистий фінансовий результат, тис. грн.	1 050	1 450	1 900	+850	180,9
– прибуток	1 050	1 450	1 900	+850	180,9
– збиток	–	–	–	–	–
Рентабельність основної діяльності, %	73,0	76,6	79,3	+6,3	+8,6
Рентабельність продажу, %	3,3	3,5	3,7	+0,4	+12,1

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» [36]

Аналіз даних таблиці 2.1. свідчить про позитивну динаміку фінансових результатів діяльності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» упродовж досліджуваного періоду. Чистий дохід від реалізації продукції у 2025 році порівняно з 2023 роком збільшився на 20 000 тис. грн, або на 62,5 %, що свідчить про розширення масштабів господарської діяльності підприємства та зростання обсягів реалізації продукції. Одночасно спостерігається зростання собівартості реалізованої продукції, що обумовлено підвищенням вартості сировини, енергоресурсів та виробничих витрат у період економічної нестабільності.

Валовий прибуток підприємства зріс на 9 500 тис. грн, а чистий фінансовий результат — на 850 тис. грн, що свідчить про підвищення ефективності управління виробничими та фінансовими ресурсами. Позитивною тенденцією є також поступове зростання показників рентабельності основної діяльності та рентабельності продажу, що характеризує зміцнення фінансової стійкості підприємства та підвищення ефективності його господарської діяльності.

Для оцінки ефективності використання трудових ресурсів ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» доцільно проаналізувати показники чисельності працівників, продуктивності праці та фондоозброєності у динаміці за 2023–2025 роки. Дослідження зазначених показників дозволяє визначити рівень ефективності організації праці та використання виробничого потенціалу підприємства (табл.2.2.).

Таблиця 2.2. - Динаміка ефективності використання трудових ресурсів ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» за 2023–2025 рр.

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Звітний до 2023 р. (+/-)	Звітний до 2023 р. (%)
1. Середньорічна чисельність працівників, чол.	28	30	32	+4	114,3
2. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	32 000	41 500	52 000	+20 000	162,5
3. Середньорічна продуктивність праці, тис. грн.	1 143	1 383	1 625	+482	142,2
4. Фондоозброєність праці, тис. грн.	1 800	2 100	2 400	+600	133,3

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» [36]

Аналіз даних таблиці 2.2. свідчить про позитивну динаміку ефективності використання трудових ресурсів підприємства. Середньорічна чисельність працівників у 2025 році порівняно з 2023 роком зросла на 4 особи, або на 14,3 %, що свідчить про поступове розширення масштабів діяльності підприємства. Одночасно спостерігається суттєве зростання середньорічної продуктивності праці, яка збільшилася на 482 тис. грн, або на 42,2 %, що характеризує підвищення ефективності використання трудового потенціалу. Позитивною тенденцією є також зростання фондоозброєності праці на 600 тис.

грн, що свідчить про оновлення матеріально-технічної бази та покращення технічного забезпечення виробничих процесів на підприємстві.

Для оцінки ефективності використання основних засобів ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» доцільно проаналізувати показники вартості основних засобів, фондівіддачі та рівня їх рентабельності у динаміці за 2023–2025 роки. Дослідження зазначених показників дозволяє визначити ефективність використання виробничого потенціалу підприємства та рівень результативності інвестицій у матеріально-технічну базу (табл.2.3.)

Таблиця 2.3. - Динаміка ефективності використання основних засобів ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» за 2023–2025 рр.

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2025 до 2023 р. (+/-)	2025 до 2023 (%)
1. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	50 000	57 500	65 000	+15 000	130,0
2. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	32 000	41 500	52 000	+20 000	162,5
3. Чистий фінансовий результат, тис. грн.	1 050	1 450	1 900	+850	180,9
– прибуток	1 050	1 450	1 900	+850	180,9
– збиток	–	–	–	–	–
4. Фондовіддача, грн.	0,64	0,72	0,80	+0,16	125,0
5. Рентабельність (збитковість) основних засобів, %	2,1	2,5	2,9	+0,8	138,1

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» [36]

Аналіз даних таблиці 2.3. свідчить про позитивну динаміку ефективності використання основних засобів ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН». Середньорічна вартість основних засобів у 2025 році порівняно з 2023 роком зросла на 15 000 тис. грн, або на 30 %, що свідчить про поступове оновлення та розширення матеріально-технічної бази підприємства. Одночасно спостерігається зростання чистого доходу від реалізації продукції та чистого фінансового результату, що характеризує підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Показник фондівдачі зріс з 0,64 грн до 0,80 грн, що свідчить про більш результативне використання основних засобів у виробничому процесі. Позитивною тенденцією є також підвищення рівня рентабельності основних засобів з 2,1 % до 2,9 %, що підтверджує зростання ефективності використання виробничих ресурсів та зміцнення фінансово-економічного стану підприємства.

Для оцінки рівня фінансової стійкості та платоспроможності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» доцільно проаналізувати основні показники ліквідності та фінансової незалежності підприємства у динаміці за 2023–2025 роки. Аналіз зазначених коефіцієнтів дозволяє визначити здатність підприємства своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, підтримувати стабільний фінансовий стан та забезпечувати ефективне управління оборотними коштами в умовах нестабільного економічного середовища (табл.2.4.).

Таблиця 2.4. - Динаміка показників ліквідності та фінансової стійкості ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» за 2023–2025 рр.

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025/2023 (+/-)
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,18	1,26	1,34	+0,16
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,82	0,91	1,03	+0,21
Коефіцієнт автономії	0,42	0,47	0,51	+0,09
Коефіцієнт фінансової залежності	2,38	2,13	1,96	-0,42
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	0,16	0,22	0,29	+0,13

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» [36]

Аналіз даних таблиці 2.4. свідчить про поступове зміцнення фінансової стійкості ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» упродовж досліджуваного періоду. Коефіцієнт поточної ліквідності зріс з 1,18 у 2023 році до 1,34 у 2025 році, що характеризує покращення здатності підприємства покривати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Позитивною тенденцією є також зростання коефіцієнта швидкої ліквідності до рівня 1,03, що свідчить про підвищення платоспроможності підприємства.

Збільшення коефіцієнта автономії з 0,42 до 0,51 характеризує зростання частки власного капіталу у структурі фінансування діяльності підприємства та зниження залежності від зовнішніх джерел фінансування. Водночас коефіцієнт

фінансової залежності демонструє тенденцію до зниження, що підтверджує зміцнення фінансової незалежності підприємства. Зростання коефіцієнта забезпечення власними оборотними коштами свідчить про покращення забезпеченості підприємства власними фінансовими ресурсами та підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки

ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» характеризується здатністю до стратегічного управління та адаптації до змін економічного середовища. Підприємство здійснює системний аналіз ринкової кон'юнктури, прогнозує зміни споживчого попиту та визначає перспективні напрями розвитку господарської діяльності. Важливим елементом функціонування підприємства є формування стабільних партнерських відносин із контрагентами, укладання довгострокових договорів та вдосконалення системи обліку й внутрішнього контролю. Це дозволяє підприємству мінімізувати фінансові ризики, підтримувати стабільність виробничих процесів та забезпечувати ефективне використання ресурсного потенціалу.

Діяльність ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» ґрунтується на поєднанні сучасних підходів до організації виробництва, гнучкості управлінських рішень, забезпечення належного рівня якості продукції та професійної підготовки персоналу. Підприємство поступово модернізує матеріально-технічну базу, підвищує ефективність виробничих процесів та підтримує конкурентні позиції на регіональному ринку. Здатність оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища та адаптувати господарську діяльність до сучасних економічних умов сприяє зміцненню фінансово-економічної безпеки підприємства та забезпечує стабільність його функціонування.

У результаті проведеного аналізу встановлено, що ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» демонструє позитивну динаміку основних фінансово-економічних показників діяльності, поступове підвищення ефективності використання трудових ресурсів та основних засобів, а також зміцнення фінансової стійкості підприємства. Незважаючи на вплив кризових факторів, пов'язаних із нестабільністю економіки та воєнними ризиками, підприємство зберігає

здатність до ефективного функціонування та розвитку. Отримані результати свідчать про достатній рівень фінансово-економічної безпеки підприємства та наявність передумов для подальшого підвищення ефективності господарської діяльності.

2.2. Аналіз ефективності механізмів державного впливу на забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН»

Ефективність механізмів державного впливу на забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств визначається здатністю державної політики створювати стабільні умови для функціонування бізнесу, підтримувати економічну активність та мінімізувати негативний вплив кризових факторів на діяльність суб'єктів господарювання. У сучасних умовах нестабільності економіки України оцінка результативності державного регулювання набуває особливого значення, оскільки підприємства функціонують під впливом воєнних ризиків, фінансових обмежень, інфляційних процесів та структурних змін економічного середовища [35].

Одним із ключових напрямів державного впливу є податкова політика, яка безпосередньо впливає на фінансову стійкість підприємств та рівень їх економічної активності. Упродовж останніх років держава здійснювала заходи щодо адаптації податкової системи до кризових умов, запроваджуючи механізми податкового стимулювання, тимчасові пільги та спрощення окремих процедур адміністрування податків. Такі заходи дозволили частково знизити фінансове навантаження на бізнес та підтримати функціонування підприємств у складних економічних умовах.

Водночас ефективність податкового регулювання залишається обмеженою через нестабільність податкового законодавства та складність адміністрування податків. Часті зміни податкових правил ускладнюють процес фінансового планування діяльності підприємств та підвищують рівень економічної невизначеності. Для багатьох підприємств значною проблемою

залишається високий рівень податкового навантаження, особливо в умовах скорочення обсягів виробництва та зниження прибутковості діяльності.

Вплив механізмів державного регулювання простежується і в діяльності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН», яке в умовах нестабільного економічного середовища потребує підтримки фінансової стійкості та адаптації до змін державної економічної політики. Для підприємства важливе значення мають податкові стимули, спрощення процедур ведення господарської діяльності, доступ до програм пільгового кредитування та можливість участі у державних і міжнародних програмах підтримки бізнесу. Водночас нестабільність податкового законодавства, зростання вартості енергоресурсів та посилення фінансового навантаження ускладнюють процес стратегічного планування діяльності підприємства. Ефективність державного регулювання безпосередньо впливає на рівень фінансово-економічної безпеки ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН», його здатність підтримувати стабільність виробничих процесів та забезпечувати подальший розвиток господарської діяльності.

Для оцінки рівня фінансової стійкості та ефективності управління розрахунковими операціями ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» доцільно проаналізувати динаміку дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства упродовж 2023–2025 років. Аналіз зазначених показників дозволяє визначити рівень платоспроможності підприємства, ефективність управління фінансовими потоками та здатність своєчасно виконувати фінансові зобов'язання в умовах нестабільного економічного середовища, що наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5. - Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» за 2023–2025 рр.

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025/2023 (+/-)
Дебіторська заборгованість, тис. грн	4 500	5 200	5 850	+1 350
Кредиторська заборгованість, тис. грн	6 300	6 850	7 100	+800
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,71	0,76	0,82	+0,11
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	42	39	35	-7

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» [36]

Аналіз даних таблиці 2.5. свідчить про поступове зростання як дебіторської, так і кредиторської заборгованості ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» у досліджуваному періоді. Дебіторська заборгованість у 2025 році порівняно з 2023 роком зросла на 1 350 тис. грн, що пов'язано зі збільшенням обсягів реалізації продукції та розширенням господарської діяльності підприємства. Водночас кредиторська заборгованість зросла на 800 тис. грн, що обумовлено підвищенням вартості ресурсів та збільшенням обсягів поточних зобов'язань підприємства. Позитивною тенденцією є зростання коефіцієнта співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості з 0,71 до 0,82, що свідчить про покращення структури розрахунків підприємства. Крім того, скорочення періоду погашення дебіторської заборгованості на 7 днів характеризує підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами та прискорення оборотності коштів підприємства.

На діяльність ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» упродовж 2023–2025 років суттєво впливали зовнішні економічні фактори, пов'язані з нестабільністю економічного середовища та наслідками воєнного стану. Аналіз основних факторів впливу дозволяє визначити характер економічних загроз для підприємства та оцінити їх вплив на результати господарської діяльності.

Таблиця 2.6. - Вплив економічних факторів на діяльність ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» у 2023–2025 рр.

Фактор впливу	Характер впливу на підприємство	Наслідки для діяльності
Інфляційні процеси	Зростання вартості сировини та матеріалів	Підвищення собівартості продукції
Зростання тарифів на енергоносії	Збільшення виробничих витрат	Скорочення рівня прибутковості
Нестабільність валютного ринку	Подорожчання імпортованих матеріалів	Підвищення фінансових ризиків
Воєнні ризики	Порушення логістичних процесів	Ускладнення постачання продукції
Скорочення платоспроможного попиту	Зниження обсягів замовлень	Необхідність оптимізації витрат

Джерело: складено за даними фінансової звітності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» [36]

Найбільший вплив на діяльність ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» здійснюють інфляційні процеси, зростання виробничих витрат та нестабільність економічного середовища. Водночас підприємство поступово адаптується до кризових умов шляхом оптимізації витрат і модернізації виробничих процесів.

Для оцінки рівня інвестиційної активності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» доцільно проаналізувати динаміку капітальних інвестицій та показники оновлення основних засобів упродовж 2023–2025 років. Аналіз зазначених показників дозволяє визначити рівень модернізації виробництва та ефективність інвестиційної діяльності підприємства (табл.2.7.)

Таблиця 2.7. - Показники інвестиційної активності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» за 2023–2025 рр.

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025/2023 (+/-)
Обсяг капітальних інвестицій, тис. грн	3 500	4 800	6 200	+2 700
Витрати на модернізацію обладнання, тис. грн	1 800	2 600	3 400	+1 600
Частка інвестицій у загальному доході, %	10,9	11,6	11,9	+1,0
Рівень оновлення основних засобів, %	8,2	10,5	13,1	+4,9

Джерело: сформовано автором на основі аналізу діяльності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН».

Проводячи аналіз даних таблиці 2.7., що свідчить про поступове зростання інвестиційної активності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» упродовж досліджуваного періоду. Обсяг капітальних інвестицій у 2025 році порівняно з 2023 роком збільшився на 2 700 тис. грн, що характеризує активізацію процесів модернізації та розвитку матеріально-технічної бази підприємства. Одночасно зросли витрати на оновлення обладнання, що свідчить про підвищення рівня технічного забезпечення виробничих процесів. Позитивною тенденцією є також збільшення частки інвестицій у загальному доході підприємства та підвищення рівня оновлення основних засобів, що сприяє зміцненню конкурентоспроможності підприємства та підвищенню ефективності його господарської діяльності.

Для оцінки впливу державної економічної політики на рівень фінансово-економічної безпеки ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» доцільно проаналізувати основні

механізми державного регулювання та їх вплив на результати господарської діяльності підприємства, що відображено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8. - Вплив механізмів державного регулювання на діяльність ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» у 2023–2025 рр.

Механізм державного впливу	Характер впливу на підприємство	Результат для діяльності підприємства
Податкова політика	Зміна податкового навантаження та умов адміністрування	Вплив на прибутковість та фінансове планування
Пільгове кредитування	Можливість залучення доступних фінансових ресурсів	Підтримка ліквідності та модернізації виробництва
Державні програми підтримки бізнесу	Надання фінансової та консультаційної підтримки	Підвищення фінансової стійкості підприємства
Валютне регулювання	Коливання валютного курсу та цін на імпорتنі ресурси	Зростання виробничих витрат
Енергетична політика	Зміна тарифів на енергоресурси	Вплив на собівартість продукції

Джерело: сформовано автором на основі аналізу діяльності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» [36]

Дані таблиці 2.8. свідчать про суттєвий вплив механізмів державного регулювання на фінансові результати та рівень економічної стійкості підприємства. Найбільший вплив на діяльність ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» здійснюють податкова політика, зміни вартості енергоресурсів та доступність фінансових ресурсів через механізми державної підтримки й пільгового кредитування.

Для визначення рівня результативності державної економічної політики доцільно провести оцінку ефективності механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН». Аналіз основних напрямів державного впливу дозволяє оцінити їх значення для підтримання фінансової стійкості підприємства та забезпечення стабільності господарської діяльності в умовах нестабільного економічного середовища.

Таблиця 2.9. - Оцінка ефективності механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН»

Напрямок державного регулювання	Рівень ефективності	Основні результати для підприємства
Податкове регулювання	Середній	Часткове зниження фінансового навантаження
Фінансова підтримка бізнесу	Достатній	Підвищення доступності фінансових ресурсів
Грошово-кредитна політика	Середній	Обмежена доступність кредитних

		ресурсів
Підтримка підприємництва	Достатній	Стимулювання розвитку господарської діяльності
Цифровізація державних послуг	Високий	Спрощення взаємодії з державними органами
Інвестиційна підтримка	Середній	Часткове оновлення матеріально-технічної бази

Джерело: сформовано автором на основі аналізу діяльності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» [36]

Механізми державного регулювання в таблиці 2.9. свідчать про те, що найбільш ефективними для ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» є механізми цифровізації державних послуг та фінансової підтримки бізнесу, які сприяють спрощенню взаємодії підприємства з державними органами та підвищенню доступності фінансових ресурсів.

Підвищення ефективності державного регулювання фінансово-економічної безпеки ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» потребує подальшого вдосконалення системи державного управління, посилення прозорості регуляторної політики та розвитку механізмів співпраці між державою і бізнесом. Важливого значення набуває формування гнучкої економічної політики, здатної оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища та забезпечувати стабільність функціонування ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» у довгостроковій перспективі.

2.3. Нормативно-правове забезпечення державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємства ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН»

Фінансово-економічна безпека підприємств в Україні значною мірою залежить від ефективності нормативно-правового забезпечення державного регулювання економічних процесів. Саме правова система формує основні умови функціонування суб'єктів господарювання, визначає механізми державного контролю, регулює фінансові відносини та забезпечує захист економічних інтересів підприємств. В умовах нестабільного економічного

середовища та воєнного стану роль нормативно-правового регулювання суттєво посилюється, оскільки від ефективності державної правової політики залежить здатність підприємств підтримувати фінансову стійкість та адаптуватися до кризових викликів (табл.2.10.).

Система нормативно-правового забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» в Україні формується на основі Конституції України, кодексів, законів, підзаконних нормативно-правових актів, державних стратегій та програм економічного розвитку. Важливу роль у регулюванні діяльності підприємств відіграють Податковий кодекс України, Бюджетний кодекс України, закони у сфері фінансового контролю, інвестиційної діяльності, банківської системи та захисту економічної конкуренції (Додаток І).

Таблиця 2.10. – Основні елементи нормативно-правового забезпечення фінансово-економічної безпеки ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН»

Нормативно-правовий акт	Основний напрям регулювання	Вплив на фінансово-економічну безпеку підприємства
Конституція України	Правові основи економічної діяльності	Гарантує захист права власності та свободу підприємництва
Податковий кодекс України	Податкова політика та адміністрування	Впливає на фінансове навантаження та прибутковість підприємства
Бюджетний кодекс України	Бюджетна та фінансова підтримка	Сприяє реалізації програм державної підтримки бізнесу
Законодавство у сфері банківської діяльності	Грошово-кредитна політика	Забезпечує доступ до кредитних ресурсів та підтримання ліквідності
Законодавство у сфері інвестиційної діяльності	Захист інвестицій та інвесторів	Створює умови для модернізації та інноваційного розвитку
Законодавство у сфері цифрової економіки та інформаційної безпеки	Цифровізація та кіберзахист	Забезпечує захист інформаційних ресурсів і фінансових операцій

Джерело: сформовано автором на основі [27-28]

Конституція України визначає основні принципи функціонування економічної системи держави, гарантує право власності, свободу підприємницької діяльності та правовий захист суб'єкта господарювання. Саме

конституційні норми виступають базовою основою для формування системи державного регулювання економіки та забезпечення економічної безпеки держави й підприємства ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» [1].

Податковий кодекс України є одним із ключових нормативно-правових актів, що безпосередньо впливає на рівень фінансово-економічної безпеки підприємства ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН». Податкова система визначає рівень фінансового навантаження на бізнес, формує умови інвестиційної діяльності та впливає на фінансові результати підприємств. Стабільність податкового законодавства, прозорість податкового адміністрування та ефективність податкової політики мають суттєве значення для забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання [6].

Суттєвий вплив на систему державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємства здійснює бюджетне законодавство. Через механізми бюджетної політики держава реалізує програми фінансової підтримки підприємств, стимулює розвиток окремих секторів економіки та забезпечує фінансування стратегічно важливих напрямів економічного розвитку. В умовах воєнного стану бюджетна політика набула особливого значення через необхідність підтримки економічної стабільності та фінансування програм відновлення економіки [9].

Важливу роль у забезпеченні фінансово-економічної безпеки ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» відіграє законодавство у сфері банківської діяльності та фінансових послуг. Національний банк України здійснює регулювання грошово-кредитної системи, забезпечує стабільність банківського сектору та реалізує монетарну політику держави. Стан банківської системи безпосередньо впливає на можливості підприємства щодо залучення кредитних ресурсів, підтримання ліквідності та фінансування господарської діяльності.

Окреме місце у нормативно-правовій системі займає законодавство у сфері інвестиційної діяльності. Закони України, які регулюють інвестиційні процеси, визначають механізми захисту інвесторів, гарантії інвестиційної діяльності та форми державної підтримки інвестиційних проєктів. Для

підприємства ефективно інвестиційне законодавство створює передумови для модернізації виробництва, впровадження інновацій та зміцнення конкурентоспроможності.

У сучасних умовах система нормативно-правового забезпечення державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємство перебуває у стані постійної трансформації. Економічна нестабільність, інтеграція України до європейського економічного простору, цифровізація економіки та необхідність післявоєнного відновлення держави формують потребу в удосконаленні правових механізмів регулювання економічних процесів та підвищенні ефективності державної економічної політики.

Сучасний стан нормативно-правового забезпечення фінансово-економічної безпеки ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» характеризується значною кількістю регуляторних змін, що пов'язано з необхідністю адаптації до кризових умов та європейських стандартів ведення бізнесу. Упродовж останніх років підприємство активно впроваджує зміни у сфері податкового адміністрування, фінансового контролю, цифровізації державних послуг. Такі зміни спрямовані на підвищення прозорості економічних процесів, зниження рівня бюрократизації та створення більш сприятливих умов для функціонування бізнесу.

Важливу роль у забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства відіграє законодавство у сфері запобігання економічним злочинам та фінансовому шахрайству. Незаконні фінансові операції, ухилення від сплати податків, корупційні ризики та тінізація економіки негативно впливають на стабільність функціонування підприємства і створюють додаткові загрози для економічної безпеки держави. У зв'язку з цим держава посилює механізми фінансового моніторингу, удосконалює систему контролю за рухом фінансових ресурсів та впроваджує сучасні механізми боротьби з економічними правопорушеннями [39-39,41].

Суттєве значення для діяльності підприємства має трудове законодавство, яке регулює відносини між роботодавцями та працівниками, визначає соціальні

гарантії та механізми забезпечення зайнятості населення. У сучасних умовах нестабільності ринку праці підприємство змушено адаптувати кадрову політику до нових економічних реалій, що потребує гнучких механізмів правового регулювання трудових відносин. Водночас надмірне регуляторне навантаження у сфері трудового законодавства може ускладнювати діяльність підприємства та підвищувати рівень їх фінансових витрат.

Окремого значення набуває законодавче регулювання процедур банкрутства та фінансової реструктуризації ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН». В умовах економічної нестабільності значна частина суб'єктів господарювання стикається із загрозою втрати платоспроможності, що потребує ефективних правових механізмів відновлення фінансової стабільності. Законодавство у сфері банкрутства дозволяє врегульовувати питання погашення заборгованості, захисту прав кредиторів та збереження економічного потенціалу підприємства.

У сучасних умовах особливої уваги потребує нормативно-правове забезпечення державної підтримки підприємства в умовах воєнного стану. Держава впроваджує спеціальні правові механізми підтримки бізнесу, серед яких податкові пільги, спрощення регуляторних процедур, програми релокації, пільгове кредитування та фінансова допомога для окремих секторів економіки. Такі заходи спрямовані на підтримання економічної активності та збереження виробничого потенціалу [37].

У процесі розвитку нормативно-правового забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства важливого значення набуває стабільність та прогнозованість законодавства. Часті зміни нормативно-правових актів, суперечливість окремих правових норм та складність регуляторних процедур можуть негативно впливати на діяльність підприємства і посилювати рівень економічної невизначеності. Важливим завданням держави є формування послідовної правової політики, орієнтованої на підтримку економічної стабільності та стимулювання розвитку підприємництва.

У сучасній економічній системі нормативно-правове забезпечення виступає одним із ключових інструментів державного регулювання фінансово-

економічної безпеки підприємства. Ефективність правових механізмів безпосередньо впливає на рівень фінансової стійкості бізнесу, інвестиційну активність, конкурентоспроможність ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» та здатність адаптуватися до сучасних кризових викликів.

В умовах розвитку цифрової економіки нормативно-правове забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства дедалі більше орієнтується на регулювання електронних фінансових відносин та цифрових механізмів ведення бізнесу. Активне використання електронного документообігу, цифрових банківських послуг, онлайн-платформ та автоматизованих систем управління потребує формування сучасної правової бази, яка забезпечуватиме захист інформаційних ресурсів і регулюватиме цифрові фінансові операції. У зв'язку з цим поступово розширюється нормативно-правове регулювання у сфері електронної комерції, цифрової ідентифікації та кібербезпеки [40].

Особливу роль у системі державного регулювання відіграє законодавство у сфері захисту економічної конкуренції. Конкурентне середовище безпосередньо впливає на фінансову стабільність підприємства, рівень їх прибутковості та можливості розвитку. Монополізація окремих ринків, зловживання ринковим становищем та недобросовісна конкуренція можуть суттєво обмежувати економічні можливості підприємства і створювати додаткові фінансові ризики. Діяльність Антимонопольного комітету України спрямована на забезпечення рівних умов функціонування суб'єктів господарювання та запобігання порушенням конкурентного законодавства.

У сучасних умовах суттєвого значення набуває екологічне законодавство, яке впливає на діяльність ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» та формує нові вимоги до забезпечення економічної безпеки бізнесу. Посилення екологічних стандартів, необхідність скорочення негативного впливу на довкілля та адаптація до міжнародних екологічних норм потребують від підприємства додаткових фінансових витрат на модернізацію виробництва та впровадження екологічно безпечних технологій. Водночас дотримання екологічних стандартів стає

важливим фактором конкурентоспроможності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» на міжнародних ринках.

У сучасному економічному середовищі нормативно-правове забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства має постійно адаптуватися до нових викликів та змін ринкової кон'юнктури. Воєнні ризики, цифрова трансформація економіки, глобальна конкуренція та структурні зміни міжнародних ринків формують необхідність удосконалення правових механізмів державного регулювання, спрямованих на підтримання економічної стабільності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» та забезпечення їх конкурентоспроможності [41].

У сучасних умовах дедалі більшого значення набуває правове регулювання енергетичної безпеки ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН». Енергетична нестабільність, зростання вартості енергоресурсів та необхідність переходу до енергоефективних технологій формують нові вимоги до господарської діяльності. Законодавство у сфері енергетики спрямоване на стимулювання енергоефективності, розвиток альтернативної енергетики та забезпечення стабільного функціонування енергетичної інфраструктури.

Нормативно-правове забезпечення державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств виступає важливим фактором формування стабільного економічного середовища. Від ефективності правової системи залежить рівень економічної активності підприємств, їх здатність адаптуватися до кризових змін та можливості забезпечення довгострокового розвитку в умовах нестабільної економіки.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Інноваційні підходи до зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах цифрової трансформації

Цифрова трансформація економіки суттєво змінює механізми функціонування підприємств та формує нові підходи до забезпечення їх фінансово-економічної безпеки. Активне впровадження цифрових технологій, автоматизація бізнес-процесів, розвиток електронних фінансових систем і цифрових платформ створюють додаткові можливості для підвищення ефективності діяльності підприємств, оптимізації витрат та зміцнення конкурентних позицій. Водночас цифровізація економічного середовища супроводжується появою нових ризиків, пов'язаних із кіберзагрозами, інформаційною вразливістю та технологічною залежністю бізнесу [45].

У процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств інноваційні підходи дедалі більше орієнтуються на використання цифрових інструментів управління. Використання сучасних інформаційних систем дозволяє підприємствам оперативно аналізувати фінансові показники, прогнозувати ризики та приймати більш ефективні управлінські рішення. Автоматизація фінансового обліку, електронний документообіг та цифрові системи контролю значно підвищують швидкість обробки інформації та сприяють зниженню фінансових втрат, пов'язаних із помилками або неефективним управлінням ресурсами (Додаток К).

Одним із ключових напрямів зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємств є впровадження систем цифрового моніторингу та аналітики. Використання технологій обробки великих масивів даних дозволяє підприємствам здійснювати постійний контроль за фінансовими потоками, оцінювати рівень ризиків та прогнозувати можливі кризові ситуації. Цифрові аналітичні системи забезпечують більш високий рівень точності управлінських

рішень і створюють можливості для оперативного реагування на зміни ринкової ситуації, що наведено в таблиці 3.1. [49-50]

Таблиця 3.1. – Інноваційні цифрові технології у системі фінансово-економічної безпеки підприємств

Інноваційна технологія	Основний напрям використання	Вплив на фінансово-економічну безпеку підприємства
Big Data та цифрова аналітика	Аналіз фінансових показників і ризиків	Підвищення точності управлінських рішень
Штучний інтелект	Прогнозування ризиків та автоматизація процесів	Зниження фінансових втрат і підвищення ефективності управління
Блокчейн-технології	Захист фінансових операцій та інформації	Мінімізація ризиків шахрайства
Системи кібербезпеки	Захист цифрових ресурсів підприємства	Попередження витоку інформації та кібератак
Електронний документообіг	Автоматизація документообігу	Скорочення адміністративних витрат
Цифрові платформи управління	Координація бізнес-процесів	Підвищення оперативності управління
Роботизація виробництва	Автоматизація виробничих процесів	Зниження впливу людського фактора
Фінансові технології (FinTech)	Цифрові платежі та фінансові сервіси	Підвищення швидкості фінансових операцій

Джерело: сформовано автором[49-50]

Важливе значення для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств має розвиток технологій штучного інтелекту та автоматизованого управління. Використання алгоритмів машинного навчання дозволяє прогнозувати фінансові ризики, аналізувати ринкові тенденції та оптимізувати управління ресурсами підприємства. Автоматизовані системи управління дозволяють підвищити ефективність виробничих процесів, скоротити рівень витрат та мінімізувати вплив людського фактора на результати господарської діяльності.

У сучасних умовах важливого значення набуває впровадження цифрових технологій у систему державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств. Розвиток електронного урядування, автоматизованих систем податкового адміністрування та цифрових платформ державних послуг дозволяє підвищити прозорість економічних процесів і спростити взаємодію між державою та бізнесом. Для підприємств цифровізація державних сервісів

сприяє скороченню адміністративних витрат, прискоренню фінансових процедур та підвищенню ефективності господарської діяльності [45].

Варналій З. С. [42] у своїх працях пов'язує інноваційний розвиток із підвищенням економічної безпеки, підкреслюючи, що впровадження нових технологій створює умови для зростання конкурентоспроможності та адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища. Для даного підрозділу така позиція є важливою, оскільки цифровізація, автоматизація та використання інноваційних інструментів розглядаються як чинники зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємств.

Одним із перспективних напрямів удосконалення системи фінансово-економічної безпеки є використання технології блокчейн. Застосування децентралізованих систем збереження та обробки інформації дозволяє підвищити рівень захисту фінансових операцій, мінімізувати ризики фінансового шахрайства та забезпечити прозорість економічних процесів. Для підприємств використання блокчейн-технологій створює можливості для більш ефективного контролю фінансових потоків та захисту комерційної інформації.

Важливу роль у зміцненні фінансово-економічної безпеки підприємств відіграє розвиток кібербезпеки. Активне використання цифрових фінансових систем та автоматизованих платформ управління значно підвищує ризик кібератак, витоку інформації та фінансових злочинів. У зв'язку з цим підприємства змушені впроваджувати сучасні системи захисту інформації, технології багаторівневої авторизації та механізми цифрового контролю за доступом до фінансових ресурсів.

У процесі цифрової трансформації особливого значення набуває розвиток фінансових технологій. Використання електронних платіжних систем, цифрового банкінгу, онлайн-кредитування та автоматизованих фінансових платформ сприяє прискоренню фінансових операцій та покращенню доступу підприємств до фінансових ресурсів. Фінансові технології дозволяють підприємствам більш ефективно управляти грошовими потоками та підвищувати рівень фінансової стабільності [46].

Інноваційні підходи до зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємств також передбачають розвиток цифрової культури управління та підвищення рівня цифрової компетентності персоналу. Ефективне використання сучасних технологій потребує високого рівня професійної підготовки працівників, здатності працювати з цифровими системами та швидко адаптуватися до технологічних змін. У зв'язку з цим важливим напрямом розвитку підприємств стає інвестування у підготовку кадрів та розвиток цифрових навичок персоналу.

Важливим напрямом удосконалення фінансово-економічної безпеки підприємств є інтеграція цифрових технологій у систему стратегічного управління. Використання сучасних програмних комплексів дозволяє здійснювати моделювання фінансових сценаріїв, оцінювати ймовірність кризових ситуацій та прогнозувати зміни ринкової кон'юнктури. Для підприємств це створює можливість не лише оперативно реагувати на економічні загрози, а й формувати довгострокові стратегії розвитку з урахуванням потенційних ризиків.

Суттєве значення для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки має розвиток автоматизованих систем управління ризиками. Цифрові механізми контролю дозволяють підприємствам постійно відстежувати зміни фінансових показників, аналізувати рівень платоспроможності, оцінювати ефективність використання ресурсів та своєчасно виявляти потенційні загрози. Використання автоматизованих систем управління ризиками особливо актуальне для підприємств, діяльність яких пов'язана з високим рівнем фінансової невизначеності та залежністю від зовнішніх економічних факторів [47].

Перспективним напрямом розвитку системи фінансово-економічної безпеки підприємств є впровадження технологій цифрового аудиту. Використання електронних систем фінансового контролю дозволяє підвищити рівень прозорості фінансової діяльності, зменшити ризики помилок у фінансовій звітності та забезпечити більш ефективний контроль за

використанням фінансових ресурсів. Для підприємств цифровий аудит створює можливості для оптимізації внутрішніх фінансових процесів та підвищення довіри з боку інвесторів і фінансових установ.

У процесі цифрової трансформації економіки важливу роль відіграє розвиток систем електронної комерції. Для багатьох підприємств цифрові канали продажу стали одним із ключових інструментів підтримання економічної активності та розширення ринків збуту. Використання електронних платформ дозволяє підприємствам зменшувати витрати на реалізацію продукції, підвищувати ефективність маркетингової діяльності та швидше адаптуватися до змін споживчого попиту.

У сучасній економіці цифровізація також сприяє підвищенню рівня прозорості фінансових операцій. Використання електронних платіжних систем, автоматизованого фінансового моніторингу та цифрових механізмів контролю за рухом фінансових ресурсів дозволяє зменшити ризики тінізації економіки та фінансових зловживань. Для підприємств прозоре фінансове середовище створює більш стабільні умови ведення бізнесу та сприяє формуванню довіри з боку інвесторів і партнерів.

Водночас процес цифрової трансформації потребує значних фінансових ресурсів та високого рівня технологічної готовності підприємств. Частина суб'єктів господарювання, особливо у секторі малого бізнесу, не має достатніх можливостей для впровадження сучасних цифрових рішень через дефіцит інвестицій та нестачу кваліфікованих кадрів. У зв'язку з цим важливим напрямом державної політики має стати стимулювання цифрової модернізації підприємств та підтримка розвитку технологічної інфраструктури.

Розвиток інноваційних підходів до забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств потребує комплексного поєднання цифрових технологій, сучасних управлінських рішень та ефективного державного регулювання. Використання інноваційних інструментів дозволяє підприємствам підвищувати рівень економічної стійкості, швидше адаптуватися до змін ринкового

середовища та забезпечувати стабільність функціонування навіть в умовах високого рівня економічної нестабільності [40].

Суттєвого значення набуває використання цифрових технологій у системі логістичного управління. Порушення транспортних маршрутів, нестабільність постачання та зростання логістичних витрат значно впливають на фінансову стійкість підприємств. Впровадження цифрових систем моніторингу постачання, автоматизованого управління складськими запасами та електронної координації логістичних процесів дозволяє підприємствам знижувати витрати та забезпечувати стабільність виробничої діяльності.

У процесі зміцнення фінансово-економічної безпеки важливу роль відіграє розвиток цифрових систем управління персоналом. Автоматизація кадрових процесів, електронний облік трудових ресурсів та цифрові механізми оцінки продуктивності працівників дозволяють підприємствам підвищувати ефективність використання людського капіталу та оптимізувати витрати на управління персоналом. Для підприємств, які функціонують в умовах дефіциту трудових ресурсів, це створює додаткові можливості для підтримання стабільності діяльності.

Значний потенціал для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки має розвиток цифрових екосистем співпраці між підприємствами, державою та фінансовими установами. Інтеграція електронних сервісів банківського сектору, державних платформ підтримки бізнесу та корпоративних інформаційних систем дозволяє прискорити фінансові операції, спростити доступ до державних програм та покращити координацію економічних процесів [55].

У сучасній економіці інноваційні підходи до забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств дедалі більше орієнтуються на принципи адаптивності та гнучкості управління. Підприємства, які активно впроваджують цифрові рішення та інноваційні механізми управління, мають значно вищий рівень стійкості до зовнішніх економічних загроз і швидше адаптуються до змін ринкового середовища. Використання інноваційних технологій дозволяє

формувати більш ефективну модель функціонування підприємств, орієнтовану на довгострокову економічну стабільність та конкурентоспроможність.

Суттєвий вплив на розвиток інноваційних механізмів безпеки має співпраця підприємств із науковими установами та технологічними центрами. Інтеграція наукових розробок у виробничі процеси сприяє підвищенню технологічного рівня підприємств, прискоренню впровадження інновацій та розвитку сучасних систем управління. Для економіки України посилення взаємодії між бізнесом, державою та науковим сектором може стати важливим фактором модернізації виробництва та зміцнення економічної безпеки.

Значного поширення набуває використання технологій роботизації виробничих процесів. Автоматизація окремих етапів виробництва дозволяє скорочувати витрати на обслуговування виробничих систем, підвищувати точність виконання операцій та мінімізувати ризики, пов'язані з людським фактором. Для підприємств роботизація створює додаткові можливості для підтримання стабільності діяльності в умовах дефіциту трудових ресурсів та зростання виробничих витрат.

Важливу роль у зміцненні фінансово-економічної безпеки підприємств відіграє розвиток цифрових механізмів управління ланцюгами постачання. Використання автоматизованих систем контролю дозволяє підприємствам більш ефективно координувати процеси постачання сировини, управління запасами та реалізації продукції. Це особливо актуально в умовах нестабільності логістичних процесів та високого рівня ризиків порушення постачання.

Впровадження інноваційних підходів до забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств дозволяє формувати більш адаптивну та стійку модель функціонування бізнесу. Поєднання цифрових технологій, сучасних механізмів управління та державної підтримки створює можливість підвищення конкурентоспроможності підприємств, оптимізації фінансових процесів та зміцнення економічної стабільності в умовах постійних трансформацій економічного середовища.

3.2. Використання міжнародного досвіду державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств

Підвищення ефективності державної політики у сфері фінансово-економічної безпеки підприємств потребує впровадження сучасних механізмів регулювання, орієнтованих на забезпечення стабільності економічного середовища, підтримку підприємницької активності та адаптацію економіки до глобальних викликів. В умовах високої економічної нестабільності, структурних трансформацій та необхідності післявоєнного відновлення економіки особливого значення набуває використання міжнародного досвіду державного регулювання, який може бути адаптований до особливостей функціонування української економіки.

Досвід економічно розвинених держав свідчить про те, що ефективна система забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств ґрунтується на поєднанні державної підтримки бізнесу, стабільної правової системи та високого рівня інституційної ефективності. У більшості країн Європейського Союзу державна політика спрямована не лише на контроль економічних процесів, а передусім на формування сприятливого середовища для розвитку підприємництва, стимулювання інвестиційної активності та підтримку інноваційного розвитку (Додаток I).

Як засвідчує світовий досвід, ключовим елементом системи забезпечення економічної безпеки держави є ефективний механізм визначення загроз національним економічним інтересам, що створюють безпосередню небезпеку національній економічній системі, порушуючи цим самим макроекономічну рівновагу та процес суспільного відтворення [51].

Необхідно враховувати, що у світі існують дуже різні системи й моделі економічної безпеки (рис. 3.1).

американська	орієнтована на поєднання зовнішньої та внутрішньої безпеки, яку використовують за взірця більшість держав;
японська	з акцентом на внутрішню соціальну безпеку;
китайська	здійснюють будівництво соціалістичного суспільства;
змішана	дає державам, які нещодавно здобули незалежність, а також здійснюють глибоку переорієнтацію свого розвитку.

Рис. 3. 1. Системи та моделі економічної безпеки країн-членів ЄС

Джерело: складено автором на основі [53]

Одним із ключових напрямів удосконалення державної політики в Україні є забезпечення стабільності нормативно-правового середовища. Для підприємств важливе значення має прогнозованість державної економічної політики, оскільки саме стабільність законодавства дозволяє формувати довгострокові стратегії розвитку та інвестиційні плани. Міжнародний досвід демонструє, що країни з високим рівнем економічної стабільності характеризуються послідовною регуляторною політикою та мінімізацією надмірного адміністративного втручання у діяльність бізнесу.

Податкова політика держави потребує подальшого вдосконалення. У багатьох країнах Європи та Північної Америки система оподаткування орієнтована на стимулювання підприємницької активності, підтримку малого бізнесу та розвиток інноваційних секторів економіки. Для України важливим напрямом реформування може стати зниження адміністративного навантаження у сфері податкового адміністрування, спрощення процедур звітності та створення стимулів для реінвестування прибутку у розвиток підприємств.

Суттєвим чинником зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємств є розвиток системи державної фінансової підтримки бізнесу. Міжнародна практика свідчить про високу ефективність механізмів державного гарантування кредитів, компенсаційних програм та фінансової підтримки інноваційних проєктів. Для українських підприємств особливо актуальним є розширення доступу до довгострокового фінансування, що дозволить активізувати процес модернізації виробництва та підвищити рівень конкурентоспроможності бізнесу [54].

Особливої актуальності в сучасних умовах набуває вдосконалення державної політики у сфері підтримки малого та середнього підприємництва. У більшості економічно розвинених країн саме малий бізнес виступає основою економічної стабільності, формування зайнятості населення та розвитку внутрішнього ринку. Державна підтримка малого підприємництва реалізується через механізми пільгового кредитування, грантових програм, податкових стимулів та розвитку інфраструктури підтримки бізнесу. Для України розвиток такого підходу є важливим фактором активізації економічної діяльності та відновлення регіональної економіки.

Одним із перспективних напрямів державного регулювання виступає розвиток цифрового державного управління. У багатьох країнах цифровізація державних послуг дозволила суттєво скоротити рівень бюрократизації, підвищити прозорість економічних процесів та знизити корупційні ризики. Використання електронних платформ взаємодії між державою та бізнесом створює можливість спрощення адміністративних процедур, прискорення фінансових операцій та підвищення ефективності регуляторної політики.

Ефективність забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств значною мірою залежить від розвитку державної політики у сфері інновацій та технологічної модернізації. Міжнародний досвід демонструє, що державна підтримка інноваційних проєктів, наукових досліджень та технологічних кластерів сприяє підвищенню конкурентоспроможності економіки та зміцненню фінансової стійкості підприємств. Для України стимулювання

цифрової трансформації та технологічного оновлення виробництва є важливим напрямом формування сучасної моделі економічного розвитку.

Необхідною умовою ефективного державного регулювання є забезпечення взаємодії між державою, бізнесом та фінансовими установами. У міжнародній практиці поширеним є використання механізмів публічно-приватного партнерства, які дозволяють реалізовувати масштабні інвестиційні проєкти, модернізувати інфраструктуру та залучати приватний капітал до розвитку стратегічних секторів економіки. Для України розвиток партнерських механізмів може стати важливим джерелом фінансових ресурсів для відновлення економіки та підтримки підприємств [53].

Особливого значення набуває формування системи стратегічного прогнозування економічних ризиків. Досвід розвинених країн свідчить про необхідність використання механізмів економічного моніторингу, прогнозування кризових явищ та аналізу фінансових ризиків для своєчасного реагування на зміни економічного середовища. Для української економіки впровадження сучасних механізмів прогнозування дозволить підвищити ефективність державного регулювання та забезпечити більш високий рівень фінансово-економічної стійкості підприємств (табл.3.2.).

Таблиця 3.2. – Основні напрями державної політики у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств

Напрямок державної політики	Основний результат для підприємств
Удосконалення податкової політики	Зниження фінансового навантаження
Державна фінансова підтримка	Підвищення доступності фінансових ресурсів
Цифровізація державного управління	Скорочення адміністративних витрат
Інноваційна та інвестиційна підтримка	Підвищення конкурентоспроможності
Розвиток системи прогнозування ризиків	Підвищення економічної стійкості
Антикорупційна політика	Формування прозорого бізнес-середовища

Джерело: сформовано автором

Подальшого вдосконалення потребує державна політика у сфері розвитку інвестиційного середовища. Міжнародний досвід підтверджує, що стабільний приплив інвестицій є одним із ключових факторів забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств та довгострокового економічного зростання. Для формування привабливого інвестиційного клімату важливими є гарантії

захисту прав інвесторів, прозорість судової системи, стабільність економічної політики та мінімізація корупційних ризиків. Для української економіки підвищення інвестиційної привабливості є важливою передумовою модернізації виробничого сектору та відновлення економічної активності.

Реформування системи державного контролю та нагляду є важливим елементом забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств. Міжнародна практика демонструє ефективність ризик-орієнтованого підходу до регулювання економічних процесів, який передбачає концентрацію контролюючих функцій на найбільш проблемних сферах діяльності та мінімізацію адміністративного тиску на підприємства з низьким рівнем ризику. Для української економіки впровадження таких підходів сприятиме покращенню бізнес-клімату та підвищенню рівня довіри підприємств до державних інституцій.

У сучасних умовах підвищується роль державної політики у сфері розвитку людського капіталу. Досвід провідних країн світу свідчить про те, що високий рівень професійної підготовки працівників є важливою умовою конкурентоспроможності підприємств та стійкості економіки. Для України важливим напрямом державної політики має стати модернізація системи професійної освіти, підтримка програм перепідготовки кадрів та стимулювання розвитку цифрових компетенцій населення.

Серед пріоритетних напрямів державної політики доцільно виокремити розвиток механізмів підтримки енергоефективності та енергетичної безпеки підприємств. У багатьох країнах реалізуються державні програми стимулювання використання енергоощадних технологій, розвитку альтернативної енергетики та модернізації виробничих систем. Для українських підприємств підвищення рівня енергоефективності дозволить скоротити виробничі витрати, зменшити залежність від енергетичних ризиків та підвищити економічну стійкість.

Посилення антикорупційних механізмів є необхідною умовою підвищення ефективності державного регулювання. Корупційні ризики

негативно впливають на фінансову стабільність підприємств, стримують інвестиційну активність та погіршують конкурентне середовище. Міжнародний досвід підтверджує, що цифровізація державних послуг, прозорість фінансових процедур та автоматизація управлінських процесів сприяють зниженню рівня корупції та підвищенню ефективності державного регулювання.

Підвищення ефективності державної політики у сфері фінансово-економічної безпеки підприємств потребує комплексного поєднання інноваційних підходів, стабільного нормативно-правового середовища, розвитку цифрових технологій та використання міжнародного досвіду державного регулювання. Реалізація таких підходів сприятиме зміцненню економічної стійкості підприємств, підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та формуванню умов для довгострокового економічного розвитку України.

3.3. Стратегічні напрями вдосконалення державної політики у сфері фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах післявоєнного відновлення України

Післявоєнне відновлення економіки України потребуватиме формування нової моделі державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств, орієнтованої на забезпечення стабільності економічної системи, модернізацію виробничого сектору та створення умов для довгострокового розвитку бізнесу. Масштабні економічні втрати, руйнування інфраструктури, скорочення виробничого потенціалу та високий рівень фінансових ризиків формують необхідність комплексного оновлення механізмів державного управління економічними процесами.

Пріоритетним завданням державного регулювання у післявоєнний період стане стимулювання відновлення виробничої діяльності підприємств. Значна частина суб'єктів господарювання зазнала суттєвих фінансових втрат через руйнування виробничих потужностей, втрату ринків збуту та порушення

логістичних процесів. У зв'язку з цим державна політика повинна бути спрямована на створення ефективних механізмів фінансової підтримки підприємств, стимулювання інвестиційної активності та забезпечення доступу бізнесу до фінансових ресурсів [56].

У процесі економічного відновлення особливої уваги потребуватиме модернізація економічної інфраструктури. Післявоєнне відновлення вимагатиме масштабної реконструкції транспортної, енергетичної, виробничої та цифрової інфраструктури. Для підприємств розвиток сучасної інфраструктури є важливою умовою забезпечення стабільності виробничих процесів, зниження логістичних витрат та підвищення конкурентоспроможності продукції. Держава повинна забезпечити координацію інфраструктурних проєктів та створити умови для активного залучення приватного капіталу до процесу економічного відновлення.

Серед перспективних напрямів державної економічної політики доцільно виокремити стимулювання технологічної модернізації підприємств. Відновлення економіки створює можливість не лише компенсувати втрати, а й перейти до формування більш сучасної та технологічно ефективної моделі господарювання. Державна підтримка цифровізації виробництва, впровадження автоматизованих систем управління та розвитку інноваційних технологій сприятиме підвищенню продуктивності підприємств та зміцненню їх фінансово-економічної стійкості [54-55].

Відновлення економічної активності значною мірою залежатиме від розвитку системи державної підтримки малого та середнього бізнесу. Саме сектор малого підприємництва здатний забезпечити швидке відновлення економічної активності, створення нових робочих місць та розвиток регіональної економіки. У зв'язку з цим важливими напрямами державної політики повинні стати спрощення доступу до фінансових ресурсів, розвиток грантових програм та стимулювання підприємницької ініціативи.

Для активізації економічного зростання важливим є розвиток механізмів інвестиційного стимулювання. Для відновлення економічного потенціалу

держави необхідне активне залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій. Формування сприятливого інвестиційного середовища потребуватиме стабільного законодавства, прозорості судової системи, мінімізації корупційних ризиків та гарантування захисту прав інвесторів. Для підприємств це створить додаткові можливості модернізації виробництва та розширення господарської діяльності.

Ефективність державного регулювання значною мірою визначатиметься рівнем розвитку системи економічного прогнозування та управління ризиками. Високий рівень економічної нестабільності та невизначеності потребуватиме від держави формування ефективної системи моніторингу фінансових загроз, прогнозування кризових процесів та оперативного реагування на зміни економічного середовища. Використання цифрових аналітичних систем та механізмів стратегічного планування дозволить підвищити ефективність державної економічної політики (табл.3.3.).

Таблиця 3.3. – Основні напрями післявоєнного розвитку системи державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств

Напрямок розвитку	Основний результат
Фінансова підтримка бізнесу	Відновлення виробничої діяльності підприємств
Цифровізація державного управління	Спрощення взаємодії держави та бізнесу
Інвестиційне стимулювання	Модернізація виробництва та розвиток бізнесу
Розвиток інфраструктури	Підвищення економічної стійкості підприємств
Підтримка малого бізнесу	Активізація економічної діяльності
Управління економічними ризиками	Підвищення стабільності економічної системи

Важливою складовою післявоєнного відновлення економіки стане розвиток міжнародного економічного співробітництва. Інтеграція України до європейського економічного простору створює можливості для залучення міжнародної фінансової допомоги, розвитку експорту та реалізації спільних інвестиційних проєктів. Для підприємств міжнародна економічна інтеграція сприятиме розширенню ринків збуту, впровадженню сучасних стандартів управління та підвищенню конкурентоспроможності продукції.

Формування сучасної моделі цифрового управління економікою є одним із найбільш перспективних напрямів державної політики. Подальший розвиток електронного урядування, автоматизація державних послуг та впровадження

цифрових платформ взаємодії між державою і бізнесом дозволять підвищити прозорість економічних процесів та знизити рівень адміністративного навантаження на підприємства. Для бізнесу це створить більш ефективні умови ведення господарської діяльності та спростить доступ до державних програм підтримки.

У сучасних умовах підвищується роль розвитку системи енергетичної безпеки підприємств. Післявоєнне відновлення економіки потребуватиме модернізації енергетичної інфраструктури, розвитку альтернативної енергетики та впровадження енергоефективних технологій. Для підприємств це дозволить зменшити залежність від енергетичних ризиків, скоротити виробничі витрати та підвищити рівень економічної стійкості.

Формування сучасної моделі регіональної економічної політики стане важливим елементом державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств. Післявоєнне відновлення економіки України відбуватиметься нерівномірно, оскільки окремі регіони зазнали значно більших економічних та інфраструктурних втрат. У зв'язку з цим державна політика повинна враховувати специфіку регіонального розвитку, рівень економічної активності територій та потреби місцевого бізнесу.

Підвищення ефективності механізмів фінансового контролю та моніторингу економічних процесів є важливою умовою розвитку системи державного регулювання. Ефективне використання державних ресурсів, міжнародної фінансової допомоги та інвестицій потребуватиме прозорості системи контролю за фінансовими потоками. Використання цифрових платформ моніторингу, автоматизованих систем фінансового аналізу та сучасних механізмів аудиту дозволить підвищити ефективність управління державними фінансами та мінімізувати ризики фінансових зловживань [59].

Одним із перспективних напрямів державної політики виступає формування сучасної системи підтримки інноваційного підприємництва. Післявоєнна модернізація економіки створює передумови для активного розвитку високотехнологічних виробництв, цифрових сервісів та інноваційних

бізнес-моделей. Державна підтримка технологічних стартапів, наукових досліджень та цифрових платформ сприятиме формуванню конкурентоспроможної економіки та підвищенню рівня фінансово-економічної безпеки підприємств.

У процесі відновлення економіки важливого значення набуває розвиток механізмів екологічної модернізації. Впровадження сучасних екологічних стандартів, енергоефективних технологій та механізмів раціонального використання ресурсів дозволить підприємствам знизити виробничі витрати, підвищити ефективність використання енергоресурсів та забезпечити відповідність міжнародним стандартам ведення бізнесу.

Подальша інтеграція України до європейського економічного простору суттєво впливатиме на розвиток системи державного регулювання. Гармонізація економічного законодавства, адаптація фінансових стандартів та впровадження європейських принципів державного управління сприятимуть формуванню більш стабільного та прогнозованого економічного середовища.

Одним із ключових напрямів удосконалення державної політики є розвиток системи підтримки підприємств стратегічно важливих секторів економіки. Державна політика повинна бути спрямована на підтримку виробництв, які забезпечують продовольчу, енергетичну, технологічну та транспортну безпеку держави [53,57].

Ефективне післявоєнне відновлення економіки неможливе без розвитку системи публічно-приватного партнерства. Співпраця держави та бізнесу дозволить реалізовувати масштабні проекти модернізації інфраструктури, розвитку виробничого сектору та цифрової трансформації економіки.

Питання післякризового відновлення та зміцнення економічної безпеки підприємництва розглядаються у працях Тарас Васильців, де акцент зроблено на стратегічному характері державної підтримки, розвитку підприємництва та посиленні стійкості економіки до зовнішніх загроз. У межах післявоєнного відновлення України такий підхід дозволяє розглядати державне регулювання як інструмент не лише компенсації втрат, а й формування нової моделі

економічного розвитку, орієнтованої на інновації, інвестиції та регіональне відновлення.

Відновлення підприємницької діяльності та модернізація виробництва потребуватимуть вдосконалення системи кадрового забезпечення економіки. У зв'язку з цим державна політика повинна передбачати розвиток професійної освіти, стимулювання перепідготовки кадрів та підтримку програм розвитку цифрових компетенцій населення.

Формування гнучкої та адаптивної моделі економічного управління визначатиме перспективи розвитку системи державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств. Швидкість реагування на кризові явища, ефективність використання цифрових технологій та здатність держави забезпечувати стабільність економічного середовища визначатимуть рівень фінансової стійкості підприємств і темпи післявоєнного відновлення економіки України.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У процесі дослідження встановлено, що фінансово-економічна безпека підприємств є важливою складовою стабільного функціонування економіки держави та одним із ключових чинників забезпечення економічної стійкості суб'єктів господарювання. В умовах воєнного стану, нестабільності фінансової системи, інфляційних процесів та посилення зовнішніх економічних ризиків питання державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств набуває особливого значення.

У роботі підтверджено актуальність теми дослідження, оскільки сучасне економічне середовище характеризується високим рівнем невизначеності, порушенням логістичних процесів, зростанням виробничих витрат, дефіцитом фінансових ресурсів та нестабільністю ринкової кон'юнктури. Такі фактори суттєво впливають на результати господарської діяльності підприємств і потребують удосконалення механізмів державного регулювання та внутрішньої системи управління фінансово-економічною безпекою.

У результаті теоретичного аналізу визначено, що фінансово-економічна безпека підприємства являє собою комплексну систему захисту фінансових, виробничих, кадрових, інформаційних та інвестиційних ресурсів від внутрішніх і зовнішніх загроз. Встановлено, що ефективність функціонування підприємств значною мірою залежить від стабільності нормативно-правового середовища, рівня розвитку фінансової системи та ефективності державної економічної політики.

У першому розділі досліджено теоретичні засади фінансово-економічної безпеки підприємств та визначено роль державного регулювання у забезпеченні стабільності бізнесу. Узагальнення наукових підходів дозволило встановити, що державне регулювання у сфері фінансово-економічної безпеки повинно поєднувати механізми контролю, підтримки підприємницької діяльності, стимулювання інвестиційної активності та розвитку цифрових технологій управління.

У другому розділі роботи здійснено комплексний аналіз економічної діяльності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» та проведено оцінку основних показників його фінансово-господарського стану. На основі аналізу фінансової звітності, економічних розрахунків і результатів таблиць встановлено динаміку змін доходів, витрат, прибутковості, рівня ліквідності та фінансової стійкості підприємства. Дослідження показало, що діяльність підприємства здійснюється в умовах впливу зовнішніх економічних ризиків, зростання вартості ресурсів, нестабільності ринку та посилення конкуренції.

Проведений аналіз дозволив визначити сильні та проблемні сторони господарської діяльності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН». Встановлено, що підприємство зберігає здатність підтримувати стабільність операційної діяльності, забезпечувати виконання основних фінансових зобов'язань та адаптуватися до змін економічного середовища. Разом із тим виявлено необхідність підвищення ефективності управління витратами, вдосконалення системи фінансового планування та активізації інвестиційної діяльності з метою зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємства.

У ході дослідження також проаналізовано вплив механізмів державного регулювання на результати господарської діяльності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН». Встановлено, що найбільший позитивний вплив на функціонування підприємства здійснюють цифровізація державних послуг, окремі програми підтримки підприємництва та механізми фінансового стимулювання бізнесу. Водночас обмежена доступність кредитних ресурсів, нестабільність податкового середовища та високий рівень економічної невизначеності залишаються суттєвими факторами ризику для подальшого розвитку підприємства.

У процесі дослідження нормативно-правового забезпечення діяльності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» встановлено, що чинна система законодавства формує необхідні правові умови функціонування підприємства, однак характеризується недостатньою стабільністю окремих регуляторних механізмів, складністю адміністративних процедур та високим рівнем бюрократичного

навантаження. Такі фактори ускладнюють довгострокове планування діяльності підприємства та впливають на рівень його фінансово-економічної стійкості.

У третьому розділі обґрунтовано напрями удосконалення механізмів державного регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств з урахуванням міжнародного досвіду, цифрової трансформації економіки та потреб післявоєнного відновлення України. Визначено, що важливими напрямками зміцнення економічної стійкості підприємств є цифровізація управлінських процесів, розвиток автоматизованих систем фінансового моніторингу, підтримка інноваційної діяльності та вдосконалення механізмів державної фінансової підтримки бізнесу.

На основі проведеного дослідження запропоновано основні напрями підвищення рівня фінансово-економічної безпеки ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН». Доцільним є впровадження сучасних цифрових систем фінансового контролю та автоматизованого моніторингу витрат, що дозволить підвищити ефективність управління фінансовими потоками та оперативність прийняття управлінських рішень.

Для зміцнення фінансової стійкості підприємству рекомендовано активізувати роботу щодо диверсифікації джерел фінансування, розширення ринків збуту та залучення інвестиційних ресурсів для модернізації матеріально-технічної бази. Важливим напрямом розвитку підприємства також є підвищення рівня цифровізації бізнес-процесів та використання сучасних інформаційних технологій у системі управління господарською діяльністю.

З метою підвищення рівня економічної стійкості ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» доцільним є вдосконалення системи управління ризиками шляхом використання механізмів прогнозування фінансових загроз, аналізу ринкової ситуації та стратегічного планування господарської діяльності. Це дозволить підприємству більш ефективно адаптуватися до змін зовнішнього економічного середовища та мінімізувати негативний вплив кризових факторів.

Перспективним напрямом розвитку підприємства є впровадження елементів цифрової безпеки та сучасних механізмів захисту інформаційних ресурсів. Використання систем кіберзахисту, електронного документообігу та автоматизованих платформ управління сприятиме підвищенню ефективності господарської діяльності та зниженню ризиків інформаційних втрат.

Для підвищення ефективності державного регулювання у сфері фінансово-економічної безпеки підприємств доцільним є подальше вдосконалення нормативно-правового середовища, розвиток програм державної підтримки бізнесу, спрощення доступу підприємств до фінансових ресурсів та прискорення цифровізації державних послуг. Реалізація таких заходів сприятиме формуванню більш стабільного та прогнозованого економічного середовища для функціонування суб'єктів господарювання.

Отримані результати дослідження підтверджують, що ефективне державне регулювання фінансово-економічної безпеки підприємств та впровадження сучасних механізмів управління ризиками є необхідною умовою забезпечення стабільного розвитку підприємств України в умовах сучасних економічних викликів. Запропоновані у роботі рекомендації можуть бути використані у практичній діяльності ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» для підвищення рівня фінансової стійкості, конкурентоспроможності та ефективності господарської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24.06.2004 № 1877-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 49, ст. 527. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>
3. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст. 27. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
4. Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003 № 973-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 45, ст. 363. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15>
5. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 21.07.2020 № 819-IX. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 52, ст. 497. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20>
6. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 18.04.2026).
7. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві : Закон України від 17.10.1990 № 400-XII. Відомості Верховної Ради УРСР, 1990, № 45, ст. 602. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-12>
8. Державна служба статистики України. Сільське господарство України 2023 : статистичний збірник. Київ : Держстат України, 2024. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Офіційний вебсайт. URL: <http://minagro.gov.ua>

10. Food and Agriculture Organization of the United Nations. The State of Food Security and Nutrition in the World 2024. Rome, 2024. URL: <http://www.fao.org>
11. Варналій З.С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення [Текст] : монографія / З.С.Варналій, Д.Д.Буркальцева, О.С.Саєнко. – К.: Знання України, 2011. –299с.
12. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізм зміцнення [Текст] : монографія / Т. Г. Васильців. – Львів: Арал, 2008. – 384 с.
13. Мейш А., Шпильовий В.. Державна політика стимулювання розвитку підприємництва в Україні: від класичного покращення бізнес-клімату до подолання викликів війни. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences, 2022. 312(6 (2)), 202-208.
14. Олійник, В. Державні інструменти підтримки аграрного бізнесу під час воєнного стану та інших глобальних загроз. Наукові перспективи, 2024, (3 (45)).
15. Воротін В.Є. Макроекономічне регулювання в умовах глобальних трансформацій : [монографія] / В.Є. Воротін. – К. : УАДУ, 2002. – 392 с.
16. Андріїв Н.М. Сутність державного регулювання в політиці сприяння підприємству країни / Н.М. Андріїв // Зб. наук. праць Черкаськ. держ. технологічного ун-ту. Серія : «Економічні науки». – 2013 – Вип. 35 : у 3-х ч. – Черкаси :ЧДТУ, 2013. – Ч. II. – С. 137–146.
17. Левицький В. О. Державне регулювання підприємницької діяльності. Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах : мат. IX Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 5 листопада 2022 р.). Тернопіль: ФОП Паляниця В.А. 2022. С. 73-75. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/39256/2/FMNESCPS_2022_Levytskyi_VState_regulation_of_business_73-75.pdf
18. Ковальчук А. Державний механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки: теоретико-правовий аспект. Підприємництво, господарство і право.

2017. № 2. С. 136–140. [URL:http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/2/27.pdf](http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/2/27.pdf) (дата звернення: 28.04.2026).

19. Балабаниць А. В., Гапонюк О. І., Горбашевська М. О. Управління фінансово-економічною безпекою держави та шляхи запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам : монографія. Маріуполь: Маріупольський державний університет, 2020. 223 с. URL: http://91.250.23.215/jspui/bitstream/123456789/1746/1/upravlinnia_finansovoeconomichnoi.pdf (дата звернення: 28.04.2026)

20. Дубницький В. І. Теоретико-методологічні аспекти забезпечення економічної та інформаційної безпеки регіону в умовах цифрової трансформації/ В.І. Дубницький, Н. Ю. Науменко, О. В. Овчаренко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2021. № 3. С. 78-87.

21. Інноваційний дизайн фінансово-управлінського обліку та впливу міграції населення на розвиток агропідприємств в умовах безпекових та інформаційних ризиків / Л. Бондарчук, Н. Мазур, Т. Р. Цалко, М. Коваленко, Н. М. Заріцька, П. В. Пузирьова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2023. Т. 5 (52). Р. 481-493

22. Кульчицький І. І. Цифрова економіка та економічна безпека підприємства: стратегії управління. Актуальні питання економічних наук, 2024, №6. С. 115-123.

23. Левченко О. М. Діагностика системи управління фінансово-економічною безпекою конкурентоспроможних підприємств агропродовольчої сфери в умовах цифровізації. Агросвіт. 2024. № 4. С. 22-30

24. Штангрет І. А. Інформаційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки промислового підприємства в умовах цифрової трансформації економіки. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2023. Вип. 4. С. 110-115.

25. Разумова К.М., Кириленко О.М., Новак В.О. Стратегічний аналіз як інструмент для формування та впровадження стратегії розвитку підприємства.

- Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2021. №1. С.141-148 <http://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i34.215456>
26. Живко З. Б., Даниленко Н. Б., Стадник М. Є. Продовольча безпека України: теоретико-аналітичний огляд. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. 2019. № 6. С. 15–23. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-6-4>
27. Шишлюк, В. Р. Розвиток законодавства України у сфері забезпечення продовольчої безпеки після проголошення Незалежності України: проблеми й перспективи. Південноукраїнський правничий часопис. 2021. 3, Ч. 1, 8–14. https://sulj.oduvs.od.ua/archive/2021/3/part_1/2.pdf
28. Пащенко, О. М. Проблеми правового забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. Південноукраїнський правничий часопис. 2022. 1–2, 283–291.
29. Дьячкіна, А. Продуктовий кошик українця 2023: як змінились ціни на базові продукти. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/10/23/705764/>
30. Іртищева І. О., Рогатіна Л. П., Ільницька О. С. Продовольча безпека – важливий елемент економічної та національної безпеки. Агросвіт. 2020. № 22. С. 3–8.
31. Павленко, О. Стан продовольчої безпеки у світі та основні тренди її забезпечення у обсягах виробництва за континентами та країнами. *Економіка та суспільство*, 2024. (67). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-96>
32. Погріщук, Б. В., Щербич, В. В., Погріщук, О. Б., Трачук, О. І. Інструменти маркетингового забезпечення продовольчої безпеки регіону. Вісник соціально-економічних досліджень. Одеса: Одеський національний економічний університет. 2024. № 1-2 (88-89). С. 35 – 46. <https://vsed-oneu.com.ua/index.php/journal/article/download/30/29>
33. Лисак М. А. Методика удосконалення індикаторів продовольчої безпеки. Ефективна економіка. 2014. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2948>

34. Шевченко О. А. Екологічна та продовольча безпека як складові забезпечення економічної безпеки України у стратегічному форматі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2021. Вип. 68. С. 110–117. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.68.18>
35. Мельник В. І., Погріщук О. Б., Ковальчук А. П. Управління збутовою діяльністю на засадах концепції інноваційного маркетингу. Економіка та держава. 2022. № 7. С. 40–45. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.7.40>.
36. Річна звітність ПГОІ «ЕЛКОН-ДІЗАЙН» за 2023-2025 роки. <https://vkursi.pro/card/phoi-elkon-dizayn-32153207>
37. Згадова Н.С., Рогатіна Л.П., Губко В.І. Рейдерство в Україні – загроза економічної безпеки підприємств. Економічний простір: Збірник наукових праць. – № 159. – Дніпро: ПДАБА, 2020. – 49-53 с. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/159-9>
38. Згадова Н. С., Роботін Ю. А., Павленко Г. М. Синергія макро- і мікроекономічних процесів у період економічної нестабільності. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2024, №4, с.123-133. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2024-4-8>
39. Згадова Н.С., Кравченко Ю.І., Богданов О.О., Кучугурний О.М. Оцінка фінансово-економічних ризиків України в контексті глобальної економічної кризи. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 6. С. 46-50. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-6-9>
40. Дранус, В., Дранус, Л., & Прокопишин, О. РОЛЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ІТ-ПІДПРИЄМСТВ. *Економіка та суспільство*, 2026. (85). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-168>
41. Войтів А. В., Солонько М. Ю. Інноваційні підходи до забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах глобальних викликів. Дослідження та інновації. 2025. № 1(4). С. 40–45. URL: <https://rni.com.ua/index.php/ri/article/view/46>.

42. Варналій З. С., Мехед А. Фінансова безпека суб'єктів підприємництва в умовах цифрової економіки. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 4(45). С. 267–275. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3813>
43. Васи́лега В. Є. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах впливу зовнішнього середовища. *Бізнес Інформ*. 2024. №2. С. 146–153. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-146-153>
44. Дячков Д., Потапюк І., Капран І. Економічна безпека в системі стратегічного управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021. №24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-7>
45. Македон В. В., Маковецька А. О. Інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах ринкової нестабільності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2023. № 12. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-12-9477>
46. Павлова Г. Є., Приходько І. П., Чередниченко М. М. Методичні підходи до моделювання та стратегічного управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. № 13. С. 656–661. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-7>
47. Христенко Л. М., Прохоровська С. А. Сучасні стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств у контексті глобальних викликів. *Економіка*. 2025. №10. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15097166>.
48. Варналій З. С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації: монографія. Київ: Знання України, 2020. 423 с.
49. Левченко О. М. Діагностика системи управління фінансово-економічною безпекою конкурентоспроможних підприємств агропродовольчої сфери в умовах цифровізації / О. М. Левченко, М. О. Вовк, Н. І. Юрченко, А. Р. Гаврилюк // *Агросвіт*. 2024. № 4. С. 22-30.
50. Огренич Ю. О., Зайцев Є. А. Стан та забезпечення фінансово-економічної безпеки промислових підприємств в умовах цифровізації економіки. *Економічний простір*. 2024. № 189. С. 12—18

51. Кореновська Ю. Міжнародний досвід у формуванні економічної безпеки держави. URL : <https://prezi.com/4i4uguj3vcsh/presentation>
52. Нижник В.М. Економічна безпека України в системі євроатлантичних інтеграційних процесів : навч. посіб. Хмельницький : ХНУ, 2018. 440 с
53. Дарнопих Г. Сучасні проблеми економічної безпеки України. *Вісник Академії правових України*. Харків, 2024. №1. С. 142-150.
54. Економічна безпека України в умовах високих воєнних ризиків та глобальної нестабільності : експ.-аналіт. доп. / [Базилюк Я., Власенко Р., Власюк О. та ін.] ; за заг. ред. Я. Жаліла. – Київ : НІСД, 2025. – 104 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2025.03>
55. Трудові ресурси для повоєнного відновлення України: стан, проблеми, шляхи розв’язання: аналіт. доп. Центру Разумкова. Київ, 2024. 229 с. URL: https://razumkov.org.ua/images/2024/10/16/2024-PyshchulinaTRUDJVI-RESURS-UKR-SAIT.pdf?utm_source=chatgpt.com
56. Мунько, А. Розвиток методології дослідження публічного управління фінансово-економічною безпекою держави / Анна Мунько // Науковий вісник: державне управління. – 2024. – № 2 (16). – С.45-59
57. Мартинюк, Л., & Ковальова, К. Розвиток е-бізнесу як напрям збереження підприємства в умовах війни. *Економіка та суспільство*, 2026. (85). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-22>
58. Башлай С.В., Яремко І.І. Цифровізація економіки України в умовах євроінтеграційних процесів. *Економіка та суспільство*. Випуск 48. 2023. С.1-6 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-48>
59. Шаповал Ю.І. Грошово-кредитна політика України у воєнний та повоєнний періоди. *Вісник НАН України*. 2023. № 7. С. 79-85.DOI: <https://doi.org/10.15407/visn2023.07.079>
60. Петрик О. І. Політика Національного банку України під час війни. Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві. 2022. №4. С. 15–23. <https://doi.org/10.55643/ser.4.46.2022.474>

ДОДАТКИ